

Izšla ob 4 jutraj.

Stane mesečno 20.— Din
za inozemstvo 30.—
neobvezno

Oglasi po tarifu.

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/L
Telefon št. 72.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo prosveto in politiko

Upravišтво:

Ljubljana, Prešernova
ul. št. 54. Telef. št. 36.

Podružnici:

Maribor, Barvarska ul. 4
Celje, Aleksandrova c.Račun pri pošt. čekov.
zavodu št. 11.842.

Ljubljana, 24. aprila.

Nocoj se je vršila v ljubljanskem mestnem domu čudovita proslava obletnice morije na Zaloški cesti, kjer je pred štirimi leti, ko je vladal v Sloveniji samoklerikalni režim, v krvi obležalo 13 mrtvih, 24 težko in 40 lahko ranjenih delavcev kot žrtve proletarske solidarnosti in klerikalne brezvestnosti. Na shodu, ki ga je za nocoj sklicala socialistična stranka Jugoslavije, takozvani peričevci in koru-novci in na katerem so imeli govoriti tajnik amsterdamske internacionale ter poslanec beograjske socialistične centrale, je prišlo do dejanskega poboja, v katerem so ostali v zborovalni dvorani kakor po hudi bitki razmetani in razbiti stoli in klopi, velik del zborovalcev pa je odnesel z zborovanja potolčene in ranjene ude. Po dosežanih poročilih so morali štirje udeleženci zborovanja radi težjih poškodb poslati zdravniške pomoči.

Poboj se je vršil med komunisti in socialisti, ki so bili poraženi in pregnani iz dvorane. Kot tretji so stali na strani komunistov klerikalci, največ v pozni smejačiji se podpihovala, ki mu je srce poskakovalo, da se je shod naprednih proletarcev vršil po željah SLS.

Klerikalci so se nocojšnjega shoda zelo bali, ker so pričakovali, da bo na dan obletnice klerikalne morije na Zaloški cesti prišlo do ostrih in uničujočih obsodb klerikalne politike. Zadnja številka oficijelnega glasila socialistične stranke Jugoslavije v Mariboru, je na uvodnem mestu in na posebno viden način delavstvu dopovedovala, da je bil krivec dogodkov na Zaloški cesti samoklerikalni režim, ki je takrat absolutno vladal v Sloveniji. Socialistično glasilo je izrečno poudarjalo, da so bili klerikalni voditelji z dr. Korošcem na čelu, ki so pred štirimi leti razglasili izjemno stanje, da so oni glasovali za militarizacijo železničarjev in da so baš oni uvedli krvavi »regiment«. »Klerikalizem je opora reakcije in strupeni sovražnik delavstva, njih zahtev ter pravice. Ako pomislimo za mučenike delavskega gibanja, solidarnosti, ne moremo pozabiti na morilce. Niso bili to orožniki, nego vlada z dr. Korošcem kot provokaterjem železničarske stavke, bila je to klerikalna vlada v Ljubljani, ki je delila svinčenke mesto kruha! Spoznajete žrtve delavske solidarnosti, ne pozabite njihovih in naših morilcev! Tako zaključuje socialistično glasilo spominski članek za štiriletnico klerikalnega prelivanja krvi na Zaloški cesti.

Klerikalci so bili vitalno zainteresirani, da se nocojšnji shod delavstva v Mestnem domu ne vrši. Zato ni čudno, da so že ves teden z veliko vnamo skrito kovali intrige med delavstvom ter spretno podpihovali komuniste proti socializmu. Le tako se je moglo dogoditi, da so odšli z današnjega bojišča proletarcev klerikalci kot edini, ki so imeli dobiček. Klerikalnim množicam in hujskarjem pa so nasledili socialisti druge in tretje internacionale, ki so se med seboj tolkli in kralji, mesto da bi ob četrti obletnici Zaloške ceste složno protestirali proti režimu, ki za rešitev socialnih vprašanj nima drugega leka kot v svojih listih binavsko in slepilne besede, v praksi pa puške in bajonete. Značilno za politično zrelost in proletarsko zavestnost komunističnih in socialističnih voditeljev! Naj so nasprotstva med drugo in tretjo internacionalo še tako velika, tega vendar nihče ne more trditi, da bo radi današnje bitke s stoli slovenski proletarijat kaj na bojiščem. Obratno! Razdor in razcepjenost v delavskih vrstah bo še večji in tudi manj trezni slovenski delavci morajo videti, da se na tak način delavskega vprašanja ne rešuje. Čudno ni, če se bo še bolj prijel delavskih mas poln obup nad ljudmi, ki se jim prikazujejo kot voditelji in odrešeniki.

Ni neinteresantno, da se je današnja delavska bitka vršila v mestni hiši, torej na onih tleh, kjer vlada komunalni režim zajednice, ki jo tvorijo baš stranke, ki so se udeležile današnje stranske »manifestacije«. Brez dvoma je bil pogled na te zajedničarske kumpane, kako so svojo solidarnost dokazovali z argumenti stolov in klopi ter drug drugemu očitali lopovstvo in izdajništvo. Gospodje se med seboj poznajo in mi se danes ne bomo postavili za sodnika, da razsodimo, na kateri strani je pravica večja. Eno pa je gotovo: glupi so oboji, kaiti storili so vse, da se sami vnamejo v klerikalno zanjo ter izpolnijo voljo SLS. Klerikalci so hoteli, da se proletarski voditelji medsebojno kompromitirajo in tudi pred zunanjim svetom diskreditirajo. Ta cilj je na najslabše načina dosežen.

Konzultacije na dvoru

PELEŠ, LAZIČ IN LUKINIČ PRI KRALJU. — DEPRIMIRANOST MED OPOZICIJO, KI NAPOVEDUJE »BOJKOT VOLITEV«.

Beograd, 24. aprila. p. Na dvoru so se danes nadaljevale in začasno završile konzultacije s posameznimi parlamentarci. Popoldne je kralj sprejel bivšega ministra dr. Peleša, ki mu je poročal o položaju na Hrvatskem. Ob 5. je bil v dvoru predsednik zemljoradniškega kluba Voja Lazič, ki je pred avdijenco in po svojem povratku konferiral z Ljubo Davidovićem. Od 6. do 7. je kralj sprejel predsednika Samostojnega demokratskega kluba dr. Lukiniča.

Zvečer sta se sestala g. Davidović in dr. Korošec na daljši razgovor, pri katerem sta razpravljala o utislih, ki jih je dobil g. Lazič v avdijenci. Med demokratimi poslanci se je po tej konferenci govorilo, da dr. Korošcu nikakor ne gre v glavo, da se položaj ne razvija po njegovi volji. Značilno za razpoloženje v opozicijskem klubu je dejstvo, da se je danes ves dan iz njegovih vrst širila govorica, da bo opozicija bojkotirala volitve, ki bi se vršile pod vodstvom Pašić-Pribičevićeve vlade! Ta govorica je izzvala v političnih krogih mnogo dobrih in slabih dvotipov.

Opozicijski blok poskuša še eno, zadnje sredstvo, da pojača svoje stališče. Podpredsednik HRSS dr. Maček in nekateri drugi radičevski voditelji so odpovali na Dunaj, da Radića nagovorijo, naj poda neke vrste lojalnostno izjavo, ki bi olajšala položaj opozicijskega bloka. Medtem so pa dospeli v Beograd vesti o novih Radičevih izjavah, ki so opozicijske šefe naravnost konsternirale. V vrstah Davidovičevega kluba vlada veliko ogorčenje. Mnogi poslanci zahtevajo, da klub zavzame ostro stališče proti tem izjavam ter tako odkloni vsak poskus spraviti demokrate v zvezo s prodidžavnimi tendencami neugnanega desperada na Dunaju. Notranja situacija v opozicijskem bloku postaja vsak dan težavnejša.

Nove nezaslišnosti St. Radića

RADIĆ PREDSTAVITELJ »KULTURE«, NAŠA DRŽAVA PA »DIVJINA«.

Beograd, 24. aprila. p. Nocojšnja »Reč« objavlja članek bolgarskega publicista in urednika Nezavisne Makedonije Nemanova v pariški reviji »Mercure de France«, v katerem navaja nove Radićeve izjave. Radić proglašuje: »Mi smo republikanci in federalisti, a Srbi so monarhisti in centralisti. Mi imamo različno psihologijo, različno zgodovino in različne običaje. Mi smo kulturni narod, navajani na forme evropskega političnega življenja, a Srbi se še danes niso otresli balkanskih meteo uprave. Mi smo podaljšek Evrope na iztok, avantgarda evropske kulture. Sedaj se od nas zahteva, da postanemo podaljšek

Zvečer se je sestel ministrski svet, tekoni katerega je dr. Lukinič posetil ministra Pribičevića.

Jutri pričenjajo pravoslavni prazniki in z njimi nekajdnevni politični zastoj.

Posamezni ministri so danes odpotovali domov. Minister pravde dr. Grisono se je odpeljal v Dalmacijo.

Beograd, 24. aprila. r. V krogih radikalcev in pristašev samostojnega demokratskega kluba se sode, da pride po izstopu poslanca Riste Nastovića do izstopa še nekaterih poslancev iz Davidovičevega kluba, ki bi pa zaenkrat ostali neopredeljeni. Rista Nastović se ni priključil Pribičevićevemu klubu, temveč je vstopil v klub nevtalcev. Kar se tiče obravnavanja nove vlade, vlada v političnih krogih prepričanje, da se sestavi takoj po Veliki noči še pred sestankom narodne skupščine, torej pred 3. majem. Z ozirom na to se računa, da bodo razpisane volitve sredi meseca avgusta.

Nov parlamentarni klub

Beograd, 24. aprila. r. Danes se je konstituiral v parlamentu klub nevtalcev, ki šteje 11 članov. Za predsednika je bil izvoljen poslanec Matica Kordić, radičevski disident iz Hercegovine, za podpredsednika Mihajlo Ivanović, federalist iz Črne gore, a za tajnika Oligorije Anastasijević, demokratski disident. Novi klub je javil svoje konstituiranje predsedništvu narodne skupščine.

Ojačenje samostojnih demokratov v Južni Srbiji.

Beograd, 24. aprila. p. Bivši narodni poslanec in vodja demokratov v Južni Srbiji, znani narodni delavec prota Serafin Krstić je izstopil iz Davidovičeve grupe in pristopil k samostojnim demokratom. Ker je prota Krstić v Južni Srbiji splošno znana in spoštovana osebnost, so Davidovičevci mnogo izgubili na svoji poziciji v prilog samostojnim demokratom.

proti zapadu, da postanemo avantgarda balkanske divljine. Od nas zahtevajo, da si odsekamo lepo in čisto roko, ki jo imamo. Mi se bomo proti temu borili z vsemi možnimi sredstvi. Mi smo porazili Madžare in bomo premagali tudi Srbe». Nemanov dodaja: Med Radićem in Todorom Aleksandrovim je dosežen sporazum o sodelovanju. Radić je kategorično izjavil, da bodo Hrvatje na srbsko diktaturo odgovorili s tem, da ne bodo plačevali davkov, da se ne bodo odzivali vojaški dolžnosti in da bodo bojkotirali upravne oblasti.

Seja ministrskega sveta

Beograd, 24. aprila. p. Nocoj od 15. do 21. se je vršila seja »ide«. Na seji je bil najprej odobren kredit v znesku enega milijona dinarjev za prvo pomoč poplavlencem, dalje dva milijona dinarjev za utrjenje nasipov in ostalih naprav, da se prepreči nadaljne poplave. Nato je ministrski svet sklepal o vprašanju agrarne reforme in dobrovolji. Minister agrarne reforme je poročal o predstojajočih ukrepih. Za njim je referiral finančni minister dr. Stojadinović o vprašanju reparacij, nakar je bilo sklenjeno, da se pri nabavah favorizira ministrstvo prometa. Nato je vlada sklenila, da se izplačajo kronski 7 odst. boni iz leta 1919, ko je bilo razpisano za tem prvo posojilo po osvoboditvi. Na seji so razpravljali o ustoličenju pravoslavne patriarha, ki se bo izvršilo na Vidovdan v Peči.

REPARACIJSKE DOBAVE IZ NEMCIJE.

Beograd, 24. aprila. p. Danes dopoldne in popoldne se je vršila seja komiteta, ki ga tvorijo finančni minister dr. Stojadinović, minister n. r. Ninko Perić ter načelnik ministrstva trgovine dr. Radosavljević. Seja je sklepala o vprašanju reparacijskih dobav iz Nemčije. Komitet je z ozirom na zadnji kontingent v znesku 25 milijonov zlatih mark reducirai vse naročbe, da se favorizirajo liferacije ministrstvu pošte, prometa in gradjevin. Prioriteto ima ministrstvo saobraćaja. Konferenci je prisostoval tudi minister prometa Svetislav Popović.

RAZMEJITEV MED JUGOSLAVIJO IN ALBANIJO.

Beograd, 24. aprila. p. Dne 1. maja začne s svojim delom komisija za končno razmejitve med Jugoslavijo in Albanijo.

Strahote gotthardske katastrofe

VODJA NEMŠKIH NACIJONALCEV DR. HELFFERICH ZGOREL. — KDO JE ZAKRIVIL STRAŠNO NESREČO. (Glej tudi poročilo na 5. strani.)

Bern, 24. aprila. s. Švicarska brzojavna agencija potrjuje, da sta nemški državni poslanec dr. Helfferich in njegova mati smrtno ponesrečila pri katastrofi v Bellinzoni.

Berlin, 24. aprila. s. Vest, da je državnozbornski poslanec dr. Helfferich našel pri železniški nesreči v Bellinzoni smrt, je povsod, tudi v nasprotnih političnih krogih, izzvala globoko obžalovanje. Vse časopise komentira v obširnih člankih Helfferichovo politično delovanje. Zanimivo je, da objavljajo sedaj nemško-nacionalni listi, da je bil dr. Helfferich po volilni zmagi nemških nacionalcev (na katero so z gotovostjo računali), določen za važno ministrsko mesto, to je za kancelarja ali zunanjega ministra. Helfferich označuje »Deutsche Zeitung« kot nasprotnika Stresemanna in meni, da bi bila prešla zunanja politika v nacionalni vladi v roke zmagovalca in odločnega moža, če bi bil Helfferich prevzel njeno vodstvo. »Allgemeine Zeitung« naglašja, da je nemška politika izgubila z dr. Helfferichom nenadomestljivega moža ter da jo bo ta izguba tem težje zadela, ker je bilo ravno sedaj pričakovati njegovega intenzivnejšega dela na krmilu državne politike.

Bellinzona, 24. aprila. s. Strokovnjaki so ugotovili, da zadene glava krivdo pri železniški katastrofi mrtvega vlakovodja Cavigliolija, ki je prevozil znameniti »Stoj« premikalnega kolodvora. Kljub temu je nerazumljivo, zakaj je bila kretica uvoznega tira sploh postavljena na premikalni, namesto na glavni kolodvor. Poleg tega je curški brzovlak vozil brez zamude in je celo prispel dve minuti prezgodaj, ki bi bile za oba vlaka usodopolni. Če bi bil nemški vlak pripejal za eno minuto pozneje z juga, bi bil nepoškodovan vozil preko onega mesta. Dejstvo, da je Caviglioli prevozil signal, ki imelo edino za posledico, da bi bil nemški vlak zapeljal na premikalni kolodvor, preostali iz drugega vagona pripovedujejo, da so videli v četrtem vagonu neposredno po katastrofi visok plamen in slišali klicanje na pomoč in stokanje. Vsa človeška telesa so v tej masi gorela kot v kakem krematoriju. Od potni-

kov so ranjeni generalni direktor Fortmann, njegova hči Hilda ter sedem drugih članov njegove družine. Opekline so dobili Rottler iz Bremena in Oto Brühl z Dunaja.

Zeneva, 24. aprila. j. Število mrtvih pri železniški katastrofi v Bellinzoni znaša 19; 13 trupel so potegnili izpod razvalin, 6 oseb pa je mrtvih med železniškim osebom. Razen dr. Helffericha in njegove matere je bilo agnosceiranih več Nemcev. Identiteto mrtvega poslanca so ugotovili tem lažje, ker so našli pri njem pisma in papirje, ki so se nanašali na reparacijsko vprašanje, in sliko, ki ga predstavlja v krogu njegove družine.

Bern, 24. aprila. s. Švicarska brzojavna agencija javlja, da je italijanski poslanik v Kodanju della Torre, za katerega se je domnevalo, da je ponesrečil v Bellinzoni, čil in zdrav.

Berlin, 24. aprila. s. Vest, da se je predsednik državne banke dr. Schacht pri železniški nesreči v Bellinzoni ponesrečil ne odgovarja resnici. Dr. Schacht se nahaja živ in zdrav v Berlinu.

Dr. Karl Theodor Helfferich je eden najagilnejših nemških politikov zadnjih desetletij. Rojen je bil 22. julija 1872. Posvetil se je prvotno vseučiliški karijeri in je postal leta 1901 profesor na berlinski univerzi. Bil pa je obenem uradnik v zunanjem ministrstvu, ki ga je delegiral leta 1906 za predsednika avstrijske železnice. Leta 1908 je postal predsednik nemške državne banke. To mesto je zapustil, ko je bil v začetku svetovne vojne imenovan za državnega finančnega ministra. Naslednji dve leti (1916 in 1917) je bil podkancelar in notranji minister, po sklepu miru z Rusijo pa par mesecev nemški poslanik v Moskvi.

Prekrat ga je potisnil v ozadje, ker je bil skrajni reakcionar in hud nasprotnik demokratizma. Po letošnjih volitvah, pri katerih so računali nacionalci z gotovo zmago, je bil določen zopet za vodilno mesto. Billinzonska katastrofa je prekržila njegove in njegovih pristašev načrte.

Protikomunistična borba v Rumuniji

STRADALNI ŠTRAJK ARETIRANIH KOMUNISTOV. — SKLADIŠČE MOSKOVSKEGA OROŽJA.

Bukarešta, 24. aprila. s. Rumunske oblasti so v neki vasi blizu Kišineva v hiši nekega komunističnega agitatorja odkrile veliko zalogo orožja, med njim 300 pušk in več strojne. Shranjevalce orožja je bil aretiran in je priznal, da je skladišče last tajne organizacije, ki je že večkrat iz Moskve prejela denarne pomoči.

Bukarešta, 24. aprila. s. Po razglasitvi izjemnega stanja je bilo osem vodilnih

članov rumunske komunistične stranke aretiranih, ki že enajsti dan stradajo in tudi ne pijejo več. Aretiranci stavkajo ba- je vsled tega, ker jim ni bilo sporočeno, zakaj so aretirani. Rumunska Liga za človeške pravice je protestirala pri justičnem ministru in zahtevala, naj z ujetniki postopa bolj humano in jim sporoči vzroke njih aretacije.

Italijan-češka pogodba?

Praga, 24. aprila. h. V zvezi s potovanjem predsednika Masaryka v Italijo so prineli pariški listi senzacionalno vest o predstojajočem sklepu zvezne pogodbe med Italijo in Češkoslovaško. Pogodba naj bi bila slična, kakor že obstoja med Italijo in Jugoslavijo, oziroma med Francijo in Češkoslovaško. V Pragi se te vesti demantirajo, ker potuje predsednik Masaryk izključno kot privatnik. Ni sicer izključeno, da se bo tekom svojega bivanja v Italiji sestaj tudi z Mussolinijem, vendar pa bo to samo čin vljudnosti, brez politične primesi. Da so vesti o sklepu zvezne pogodbe brez podlage, je razvidno tudi iz dejstva, da Masaryka ne spremlja zunanji minister Beneš, ki se marveč pripravlja na potovanje v Zedinjene države.

JUGOSLAVIJA IN ANGLIJA.

Beograd, 24. aprila. p. Danes se je vrnil v Beograd minister trgovine in industrije dr. Hinko Krizman, ki je dopoldne sprejel tukajšnjega angleškega poslanika sira Albana Younga, kakor tudi angleškega trgovskega atašaja, s katerima se je razgovarjal o čim tesnejših stikih med Jugoslavijo in Anglijo.

BOLGARSKO-GRŠKI INCIDENT.

Sofija, 24. aprila. j. Po bukareštanskih iz Aten izvirajočih vesteh so bili proti grškemu vojnemu ministru Pangalos in njegovemu adjutantu, ki se nahajata na bolgarski meji na inspekcijskem potovanju, iz bolgarskega ozemlja oddani strelji. V oficijelnih krogih o tem incidentu na bolgarsko-grški meji ni ničesar znano.

Turška ustava sprejeta

Carigrad, 24. aprila. e. Narodna skupščina v Angori je sprejela v drugem branju republikansko ustavo in državni proračun za leto 1924., nakar se je odgodila do konca meseca oktobra.

Ogromne priprave za pariško olimpijado

Pariz, 24. aprila. h. Ob priliki olimpijskih iger bo v bližini stadiona De Colombes na bulvarju stadiona De Colprovizoričen kolodvor, za katerega so izdali proračunjeni na poltretji milijon frankov. Pripravljalni odbor računa s tem, da bo dnevno posetilo igre 60 tisoč oseb, od katerih se jih bo 24 tisoč vozilo z železnice. Ker more vsak vlak voziti okoli tisoč oseb, bo v dveh urah, v katerih bo treba ljudstvo prevažati, vozilo 24 vlakov. Tudi mestni svet je promet cestnih vozil v bližini stadiona za čas iger predrugačil in pomnožil. Iz raznih dežel prihajajo dnevno vesti o pripravah posameznih narodov za veliki boj. Egiptovski nogometno moštvo se vkreca 2. maja v Aleksandriji. Republika Haiti je še naknadno prijavila olimpijskemu odboru svojo udeležbo.

MINISTER POPOVIČ NA SUŠAKU

Beograd, 24. aprila. p. Nocoj je odpotoval na Sušak minister saobraćaja Svetislav Popović v družbi izvedencev, da si ogleda dela v sušaškem pristanišču.

STRAHOTE KUGE V INDIJI.

London, 24. aprila. s. »Daily Telegraph« javlja, da se kuga v Pendžabu širi vedno dalje. Od pričetka leta je umrlo 54 tisoč oseb.

Trocki in Macdonald

Ko je v Angliji prevzela vlado delavska stranka pod vodstvom Macdonalda, se je splošno pričakovalo, da se začne med Londonom in Moskvo boljši stiki. Sledilo je res priznanje sovjetrov s strani nove angleške vlade, toda ko so obojestranski zastopniki po uvodnih formalnostih, kar je pravzaprav bilo eno priznanje, sedli k zeleni mizi, da se sporazumejo tudi v stvarnem oziru, so se pojavila med njimi prav taka nasprotja, kakor pri pogajanjih med novo Rusijo in buržujskimi evropskimi državami.

Interesantno je k tem stvarim nasprotjem pridati še one principijalne nature, kakor odsevajajo prav nasprotno iz finih opazk, ki jih je napravil reprezentant sovjetrov, Trockij k načelniku Macdonaldovim očitkom.

V razgovoru s dopisnikom «International News Service» v Moskvi je izjavil Trockij:

Vprašate me, če je angleški tisk točno reproduciral besede, ki sem jih izrekel v svojem govoru v Tiflisu in ki naj pomenijo napad zoper Anglijo, ali natančneje: zoper Ramsay Macdonalda. Ne vem prav, kaj si predstavljate pod besedo napad.

Vem pa dobro, da je Ramsay Macdonald čisto napadel sovjetski sistem. Še pred nedavnimi je izjavil, odgovarjajoč nekemu zastopniku druge internacionale, da je nasprotnik Moskve. Mi si pridržujemo isto pravico kritike glede politike Ramsay Macdonalda.

Dobro je znano, da nam je Macdonaldova stranka ponovno očitala naše postopanje napram Gruziji. Prihajam baš iz te pokrajine in obžalujem, da je angleški premijer ni obiskal, da si napravi sodbo o razpoloženju tamkajšnjega prebivalstva. Zelo dvomim, da bi se razpoloženje Indijcev in Egiptčanov moglo primerjati z onim Gruzinov.

Po drugi strani nam je Ramsay Macdonald večkrat očital, da smo vršili nasilje nad formalnimi metodami demokratije. Res je, da mi stavimo prevlado delavskega napredka nad formalno demokratijo; toda imeli bi pravico nadejati se, da bosta Macdonald in njegova stranka stavila demokratijo nad vse. Ali obstoj demokratije, ki trpi zbornice lordov, se nahaja po našem mnenju v nasprotju s samimi načeli demokratije.

Resnica je, da mi stavimo našo demokratijo še vedno nad monarhijo ali aristokracijo. In to je ono, kar sem rekel v Tiflisu in v Batumi. Ali naj bo to nepriljudski napad zoper Anglijo? Ali omeni Macdonaldova kritika sovjetskega sistema tudi nepriljudsko dejanje zoper našo državo?

Vprašate me, kako smer bo zavzela borba med drugo in tretjo internacionalo? To je eno najtežjih vprašanj naše dobe. Ramsay Macdonald je izjavil, da se je druga internacionala zmagovito borila v Moskvi, toda prvi zmagalec je vedno oni, ki doseže — poslednjo zmago.

Nemška bol

Novosadski «Deutsches Volksblatt» je v velikonočni številki prinesel polni dve strani obsežen članek o samem zatiranju nemške manjšine v Sloveniji. Uvodoma sicer razpravlja o položaju našega rodu onstran laških mejnikov, da nato lahko v paraleli tretira slovenskih Nemcev težave, črno popisane od najmanjšega drobiža do predriznih zavijanj in z očitno tendenco, da poslužijo laški manjšinski politiki za protitutež in dobro pretvezo.

Po zrušenju avstrijske vlade — pravi novi popisovalec «nemške boli» na Slovenskem — so lepe besede narodne vlade o štetju nemške manjšine ostale na papirju. Odpušali so se nemški uradniki uvelod se je izključno slovenski uradni jezik in se odtlej vse nemške vloge rešujejo slovensko, nemški napisi so se odstranili povsod izvenem v Kobilju. In nato nemške šole! Preko noči so bile prepleskane, nemške privatne (čita: šulferajnske) šole pa so sploh doživele neslaven konec, vse do zadnje. Potem pestitev nemškega društvenega življenja: Turnvereine so bili zapčateni, Gesangsvereine so prišli ob glasove (namreč pri posameznih volitvah v odbore), celjskemu «Deutscher Haus» je zmanjkalo denarja in je preko konzorcija zlezel pod sekvester. Ljubljansko širokoprano Fircharmonijo je upravnik potom novoklepnega občnega zbora spravil v last Glasbene Matice; Kazine, ki stoji na najlepšem prostoru, je bila kazinotom «entzogen» in izročena «tujim osebam» — bržčas Divizijski komandi, ki se je kmalu vselila vanjo. Končno je bil razpuščen še «Deutscher Krainischer Lehrerverein», ki je pilčakoval še nekak znaten legat... Vse ga v vsem je na Slovenskem bilo razpuščenih nad 200 nemških društev s premoženjem 80 do 100 milijonov Din.

V političnem oziru je vladala še hujša grozota. Vsi «nemški» občinski odbori (v mariborskem okraju kar 47) so dobili slovenske gerente. In zrodilo se je, da so celo Maribor, Celje, Ptuj, Kočevje in še mnogi bivši tabori, kjer se včasih Slovenci občinskih volitev niti udeleževali niso, dobili slovenske zastope. Pri ljudskem štetju l. 1921. so se godile take «potvorbe», da so komisari pojedine očitne renegate in zapeljane odpadnike kratkoma zapisali za Slovence. Tako se tudi razlaga — pravi člankar — da je bilo štetju število nemškega

prebivalstva na Slovenskem padlo za polovico. «Nemškega»? In komaj za polovico? Tedaj je po slovenskih statističnih tabelah germanizatorskega nalava v desetletjih pred vojno še vedno preveč renegatov... Posebno tragično popisuje člankar nezgode izvalnih nemškutarških «Jagaball»ov, «Liedertafel»ov in znanih silvestrovih večerov; še tistega ni posabili zapisati, da so Orjunaši nekoč šli v Schönstein (kje bi le to bilo?) Nemce strašiti... Nekdaj glasoviti «Freiwillige Feuerwehr» so na Stajerskem tudi izgubili svojo zgodovinsko vlogo in svoje 4 F. Kakor z moko cunjio se je tekom let po prevratu zabrisal «nemški» značaj zelene Stajerske in se kruto prelomil tudi pečat pomembavanja, kupovanja duš trovanja s šulferajnsko vzgojo in ptujskim šnopom.

Prijetno zadoščanje so takele nemškutarške jeremiade. Seveda do svoje meje: če se člankar še danes drzne trditi, da je v Sloveniji 100.000 Nemcev, je to nesramna skrunitev naše etnografske postavke. Še nesramnejše in izvalnejše je primerjanje zaslužjenih Jugoslovenov z našo nemško manjšino, kajti s tem je izrečen tudi višek nesramnosti in trditvi, da se našim Nemcem slabo godi. Naš rod prebiva onstran meja kompaktno na svojih tleh, naše nemštvo in nemškutarstvo pa je le preostanek forsiranega priseljevanja v prejšnjih časih in potujčevalnega nalava, ki mu je s prevratom na mah odklenalo. Toda dočim našim Primorcem z batinami vbijajo Italijansko kulturo in zavedno učiteljstvo preganjajo kakor kačake, dočim se na Korškem slovenska mladina mora vzgajati v nemških šolah in «Schulvereine» že gradi nova gadjja gnezda — dotlej nemška mladina pri nas lahko nemoteno črpa znanje materinščine v lastnih o. snovnih in srednjih šolah. Ali da pogledamo gospodarsko plat: naše rojake onstran meja izmoghavajo z neznosnimi davki in bremenit, onemogajo jim gospodarski razmah, kjer le morejo — naša Nemci pa se redijo kakor črvi v moki. Kdo jim ovira in bojkotira podjetja, kdo jim gleda na prste pri bančnih in finančnih manipulacijah? Nemški živeli pri nas je danes težko podložiti in tvori posebno kasto, ki se je radi gospodarske prepotence znova lotevajo «herrenvolkovske» alire. Cela vrsta koncesij, ki jo je nemški klub izmoghodil od homogene vlade, ni šla le na račun naše ekonomije temveč žal tudi nacionalnosti. V tem je treba remedure. Zato sta nastop samostanih demokratov in zalet nemškega kluba v objem razočaranega opozicijskega kluba pričela naše nemštvo in nemškutarstvo navdajati z brigo. S koncesijami ne pojde več, pa naj Nemci kričijo kakor hočejo, pa naj dr. Korosec obljublja zlata nebesa. In tudi tendenciozno in prisiljeno vzviševanje našega nemštva do primere s trpljenjem našega rodu onstran meje se da zlahka ozdraviti: ako Nemci in nemškutarja na vsak način hrepentijo po enaki ušodi, naj povedo in skušajo bi se jim ustreči.

Izplačilo difference uradniških plač za nazaj

Plače državnih uradnikov po novem zakonu so veljavne od 1. oktobra 1923. Ker bodo plače po novem zakonu izplačane šele v maju, pripade državnim uradnikom difference med staro in novo plačo od 1. oktobra 1923. do maja 1924. Odsteti je treba od te difference le predujme, ki jih je uradništvo na ta račun prejelo.

Nihče ni niti malo mislil, da bo skušala vlada izbegavati glede izplačila difference med staro in novo plačo, ker sta obe plači z zakoni določeni in je tudi termin izplačila nove plače jasno z zakonom ugotovljen. Do maja je uradništvo prejelo stare plače, torej mu od 1. oktobra 1923. difference do višine nove plače na znatne težkoče.

In vendar je protila uradništvu že nevarnost, da izgubi difference plače za nazaj.

V načrtu nove odredbe o dražinskih dokladah je bila v čl. 29 sledeča določba glede izplačila difference plače za nazaj:

«Samo oni državni uslužbenici, katerih prejemki, odrejeni z novim zakonom o uradnikih in ostalih drž. uslužbenih, so višji kakor so bili njihovih skupni prejemki (vračunajoč tu plačo, vse draginske dodatke in prejete predujme) do konca aprila t. l., dobijo ravliko med dosedanjimi skupnimi prejemki in rednimi prejemki, ki jim pripadajo po novem zakonu o drž. uradnikih in ost. drž. uslužbenih».

Za uslužbenice, pri katerih ne bi bilo nobene razlike, se smatrajo izplačani prejemki do kraja meseca aprila t. l. (vračunajoč tu izplačane predujme za mesec januar, februar, marec in april) kot definitivni.

Na ta način je hotelo ministstvo finančne uradništvu stare plače računati skupno z draginskimi dokladami in predujmi, pri novih plačah pa golo plačo, tako da ne bi bilo nobene razlike.

Proti taki rešitvi so se uprli demokratiški člani vlade ter je vsled tega v zadnjem trenutku vlada ureditev tega vprašanja odgodila.

Člen 29. se sedaj glasi: «Za definitivno ureditev vprašanja o prejetih dohodkih v obliki plač, draginskih dokladov kakor tudi izplačanih predujmov v dobi od 1. oktobra 1923. do 1. maja 1924. bo ministar finance predložil min. svetu naknadni predlog».

Niž se ne čujemo, da je ministar finance svoje prvotno stališče spremenil in ureditev tega vprašanja bo zadela očitno še na neznatne težkoče.

V vsakem slučaju moramo smatrati za kršenje zakona, ako se ne izplača difference med staro in novo plačo za čas od 1. okt. 1923. do maja 1924. in je vsaka druga rešitev tega vprašanja za uradništvo nesprejemljiva.

Caveant consules!

Za orožnike

Je še za nekaj mondar privrstenega sukna po zelo ugodni ceni na razpolago. Zahtevajte urore in ceno čimprej pri

Drago Schwab. Ljubljana

Anketa o kreditni organizaciji uradništva

Sinoči se je vršila v posvetovalnici ljubljanske Kazine anketa o kreditni organizaciji uradništva, kateri je predsedoval predsednik «Saveza nabavljajalnih za drug državnih činovnikov», gosp. Miloš Stibler in katere so se udeležili poleg člana glavnega odbora Saveza gosp. A. Ribnikarja in člana nadzornega odbora Saveza g. Voglarja, zastopniki naslednjih privrednih uradniških organizacij: za Hranilni in posojilni konzorcij v Ljubljani g. rač. nadsvetnik Roštan, za «Nabavljajko zadrugo državnih železničarjev v Ljubljani» predsednik gosp. Cerček, za «Učiteljsko gospodarsko in kreditno zadrugo» ter «Nabavljajno zadrugo državnih nameščencev v Celju» g. Voglar, za «Hranilnico in posojilnico Učiteljskega konvikta» predsednik gosp. Alojzij Kečel in za «Nabavljajno zadrugo državnih nameščencev v Ljubljani» tajnik g. Josip Beguš.

Predsednik M. Stibler je poročal o nameri Saveza nabavljajalnih zadrug drž. nameščencev, da organizira v cel državi uradniške kreditne organizacije ter ustanovi v Beogradu v ta namen tudi jako centralo. Zahteva po organizaciji uradniškega kredita, ki je pereča za uradništvo vsesplošno, je tem večja, ker v smislu uredbe «Nabavljajne zadruge» smejo dati robe na kredit. Načelnik Ribnikar je opozarjal, da bi mogel Savez poleg tega, da iz lastnih sredstev finansira kreditne zadruge uradništva, na podlagi svoje velike kreditne sposobnosti pridobiti tudi večje kredite od Poštne hranilnice in Narodne banke. Uradništvo opravičeno zahteva, da se zanj da na razpolago vsaj nekaj odstotkov vlog iz državnih denarnih zavodov. Govornik razpravlja podrobneje kako bi se v pokrajinskih izvršila organizacija uradniškega kredita. Predlaga tudi, da naj bi se uradniškim kreditnim zadrugam priključili še posebni oddelki za posmrtno in holniško blagajno državnih nameščencev. Rač. nadsvetnik Roštan povdarja, da bi krediti Saveza morali biti po nizkih obrestnih merah. Kreditnih organizacij naj bi poslovalo le malo število. G. Voglar opozarja, da je imela «Nabavljajna zadruga» v Celju že vse pripravljeno za osnovanje posestne kreditne zadruge, ker je bila za to potrebna zelo velika. G. Cerček pojasnjuje enako tendenco pri železničarski zadrugi in opozarja zlasti na to, da bi morale kreditne organizacije pospeševati malo štedenja, ki se pri železničarjih zelo lepo uvaža. G. Kečel pozdravlja organizacijo uradniškega kredita kot zastopnik učiteljske kreditne zadruge.

Po daljši debati so bile sprejete naslednje smernice:

I. Nujnost organizacije uradniškega kredita je neodoljiva, zlasti, ker je uradništvo izgubilo zaradi novega uradniškega zakona ter triletno izgube stalnosti skrajno ves zasebni kredit.

II. Za vsako oblast naj se določi, odnosno ustanovi vsaj po ena samostojna «Hranilna in posojilna zadruga» za drž. nameščence. Poig teritorialnih principov naj se za snovanje teh organizacij upoštevajo tudi potrebne posredniški stanovi, kakor železničarjev, učiteljev itd.

III. Hranilna in posojilna centrala Saveza naj posluje v pokrajinskih prvenstveno preko že obstoječih kreditnih zavodov drž. nameščencev.

IV. Glavne kreditne naloge teh zadrug naj bodo posvečene dajati malih mesečnih kreditov za nakup robe v «Nabavlj. zadrugah», dajati večmesečnih kreditov za nakup obleke, obutve, kuriva ter le v omejeni meri dajati drugovrstnih kreditov. Pospešuje naj se tudi mala štednja, četudi v prav malih zneskih in za krajši čas. Hranilne in posojilne organizacije drž. nam. naj organizirajo tudi posmrtno in bolniško zavarovanje drž. nameščencev.

V. Dokler ni ustvarjena pri Savezu centralna kreditna organizacija, naj Savez izposluje, da bodo državni zavodi, vlasti čerkovni uradi, dajali že obstoječim kreditnim zadrugam nekaj svojih vlog vsaj v okviru sedanje zakonske možnosti.

V smislu gorenjih smernic bodo gospodarske zadruge iz Slovenije predložile Savezu nabavljajalnih zadrug utemeljeno spomenico s prošnjo, da se čimprej izvede kreditna organizacija državnih nameščencev.

Ali ste že poslali? naročnino za „Jutro“

Politične beležke

+ Pilpogačarja SKS. Naša SKS se vedno oficijelno sodeluje v «Narodnem dnevniku» po članih konzorcija in po članih redakcije. V konzorciju je nastopila ta preemba, da je dr. Ravnlhar zdal tudi na zunan in službeno radikal, kakor smo mi to vedno trdili. Z zanimanjem čitamo v «Kmetijskem listu», kaj pišejo o svojih konzorcijalih. Koruptna banda, kačaki to je najmileše kar se tam piše o njih. Najbolj pa je zabavno videti, kako se SKS hvalisa, da je dosledna. Dosledna pa res: z radikali v konzorciju, z radikali v obljemu v tiskarini, obnemem pa razsaja nad njimi. Dobro je vodil g. Pucelj svojo stranko: s pilpogačarstvom jo je srečno in trdno posadil med dva stola, kjer bo končno obsedela. Ali ni škoda naprednih moči, ki s tem propadajo?

+ Za koga bo pasji bič? V sredo je priobčil v našem listu načelnik «Orlovске zveze» g. dr. Makso Peterlin poslano, v katerem prav, da niti sanjal ne bi, «da ste vi, v katoliških krogih visokopostojani močnjaki, zmogli tako gnusnih laži in podlih intrig, kakor ste jih producirali o meni za mojim hrbtom in iz nizkotnih nagibov gole škodoželjnosti». G. Peterlin izjavlja dalje, da je, hoteč priti spletkam do dna dosedaj še sproti zadeval na «hinavsko umikanje» končuje: «Dasi se tudi roki pravice ne odtegnete, bo poleg tega plačilo za vas — pasji bič! Mislim, da je ta protest dovolj glasen. Kdor se čuti prizadetega — predme!» — «Slovenec» je dosedaj na poslano g. načelnika Orlovске zveze dr. Maksa Peterlina previdno in hinavsko molčal, ker menda meni, da je boljše ako se smradu v klerikalnih organizacijah z mešanjem ne razkriva. Ni pa dvoma, da mora iti v danem primeru za prav «čedne» afere, ki so pravi izraz mišljenja in dejanj patentiranih naših katolikov. Vsekako je nekaj prav posebnega, ako žuga načelnik «Orlovске zveze» s poslanim v «Jutru», da bo «v katoliških krogih visoko spoštovane močnjake» nagnal s pasjim bičem. Ako bi ne bili ti močnjaki pristni hinavci in tihotapci, bi mora li dati, vsaj na svojo čast nekaj, četudi jim ligurjanska morala dovoljuje, da so zlezli sramotno za plot ne da bi dali svojemu človeku zadoščanje za obrekovanje, častikrajo in druge svoje vzorne katoliške lastnosti. Če je v klerikalni stranki sploh še kaj dostojnosti, potem je res potrebno, da «Slovenec», ki je rad gostobeseden kadar pridiga o katoliški moral, pojasni javnosti za katere katoliške močnjake je namenjen pasji bič orlovскеga načelnika.

+ Razpuščanje «Kulturbund»-ovih organizacij. V sredo so politične oblasti po vsej Vojvodini začele razpuščati organizacije nemškega «Kulturbunda». Zapolnile so blagajne in arhive, zapечатile lokale, imovino organizacij pa deponirale. Iz nemških krogov se širi po Beogradu vest, da utegne biti zatvorjena tudi nemška gimnazija. Morda širijo to vest radi slabe vesti, da tudi v svojih zavodih mesto pouka v državnem duhu vodijo kulturbundovsko politiko?

Iz demokratske stranke

V LJUBLJANSKI OBLASTI SE VRSE TA TEDEN SLEDECI SFSTANKI IN PREDAVANJA.

V petek, dne 25. t. m. se vrši sestanek demokratske stranke v Radoli na Dolenjskem ob 5. uri popoldne. Kot delegat centra le se ga udeleži g. Fr. Majcen.

V Ljubljani se vrši istega dne predavanje g. prof. Dolžana «O pračloveku» v salonu pri «Levus». Predavanje priredi ZKD.

V soboto, dne 26. t. m. se vrši predavanje v Brežicah o «Nebesnih prikaznih». Predava g. dr. Čadež. Predavanje priredi ZKD.

V nedeljo, dne 27. t. m. se vrši občni zbor k. o. JDS v Litiji. Udeleži se ga dr. Gregor Zerjav.

V Dolu pri Hrastniku se vrši javen shod ob 3. uri popoldne pri Ivanu Draksarju. Udeleži se ga dr. Stane Rape.

V Št. Vidu-Stični na Dolenjskem se vrši sestanek dem. stranke v prostorih pri «Valdetu pod Ivančo gorico». Udeleži se ga Fr. Majcen.

V Podgradu pri Novem mestu se vrši sestanek demokratske stranke. Udeleži se ga Fr. Majcen.

V Bičani vasi se vrši istotako sestanek demokratske stranke. Udeleži se ga Fr. Majcen.

IZ ZVEZE KULTURNIH DRUŠTEV:

V nedeljo, dne 27. t. m. se vrše predavanja:

V Dol. Logatu ob 10. uri popoldne v gostilni pri Kuncu «O vzrokih denarne krize». Predava dr. A. Urbanc.

Na Vrhniki pri Ljubljani ob pol 3. uri popoldne. «Datum krizanja Krista». Predava g. Josip Zupančič.

V Zagorju ob Savi ob 10. uri popoldne v Rudniški restavraciji «Iz zemljepisja in zgodovine Jugoslavije». Predava prof. Josip Breznik.

Na Lescah na Gorenjskem ob 2. uri popoldne v restavraciji pri Logatu nasproti kolodvoru «O čebelarstvu». Predava g. Anton Likozar.

V Mošnjah pri Radovljici ob 3. uri pop. «O verstvu pri starih narodih». — Predava prof. Rado Pavlič.

V Primskovnem pri Kranju ob 3. uri popoldne «Pomoč domači živini v prvi sili». Predava g. živozdravnik Lovro Tepina.

V škofiji Loki ob pol 10. uri popoldne. «O pračloveku». Predava g. prof. Dolžan.

V Koroški Beli ob pol 10. uri popoldne v telovadnici «Sokola» na Javorniku «Socijalizem in demokratizem». Predava g. Stojan Bajič.

Po svetu

— Izmenjava političnih ujetnikov med Francijo in Nemčijo. Iz Strasbourga javljajo, da sta Francija in Nemčija zadnje dni na železniški postaji Kehl izmenjali nekaj političnih ujetnikov. Francozi so izročili Nemce Schwebia, Bergerja in Gerduma, Nemci pa so vrnili kapetana D'Armonta, Langa in Auberta.

— Reorganizacija sovjetske rdeče armade. V zadnjem času so bile izvršene pri vodstvu rdeče armade temeljite izpremembe, ki so se že dolgo pričakovale. Po definitivnem imenovanju Franceja za podpredsednika revolucionarnega vojnega sveta, je bil bivši komandant rdeče armade, Kamenjev, imenovan na mesto odpuščenega Lebedjeva za generalnega inspektorja rdeče armade. Na predlog Franceja in Nušlita se izvrši v velikem obsegu tudi reorganizacija vsa oseba glavnega štaba in bo premeščenih v Moskvo in obratno okoli tisoč višjih oficijev. Dosedaj je izvedeno imenovanje dosedanjega komandanta IX. armadnega strelskega zbora, generala Velikanova, ki je postal namestnik komandanta severno - kavkaške armade. Istočasno je bil izmenjan glavni komandant vojske na Povolgi, Kročkovski in imenovan na njegovo mesto dosedanj glavni komandant 5. armadnega zbora Sedjakin. V moskovskih vojaških krogih smatrajo, da je glavni inspirator teh izprememb Francejev svetovalec, general Tuhačevski, znani komandant ruske armade v vojni s Poljsko.

Borza

24. aprila:

ZAGREB. Na elektnem tržišču je bila tudi danes tendenca prijaznejša. Veliko zanimanje je vladalo za Slavonsko, ki se je živahno trgovala in dalje porasla. Črvtješi sta bili tudi Eskomptna in Jugoslavenska. Od industrijskih papirjev je poskočila Šeđerana. Nadalje je bil živahniji promet v Vojni škodi. — Na deviznem tržišču je bila danes tendenca nekoliko slabša. Tečaj vsih deviz razen švice in Londona so popustili, švica in London sta mednarodno čvrsta. Večji padec beleži Pariz, ki je oslabil na mednarodnih tržiščih. Blaga je bilo dovolj in je Narodna banka intervenirala le v devizi na švice. Promet je bil prilično slab radi rezerviranosti kupcev, ker nastopa širidnevna borzna pavza in se ne more predvideti, kakšna bo situacija po praznikih. (Radi pravoslavni velikonočni praznikov borza 4 dni ne posluje; naslednji sestanek je v torek 29. t. m.). Trgovanje se je gibalo največ v devizah na Italijo, Prago in Švico. Notirale so devize: Amsterdam 2991.4 do 8021.4, Dunaj 0.1127 do 0.1147, Bruselj 0 do 447.5, Budimpešta 0 do 0.11, Bukarešta 0 do 42.5, Italija izplačilo 358.15 do 361.15, ček 357.1 do 360.1, London izplačilo 352 do 355, New-York kabel 0 do 80.75, ček 79.9 do 80.9, Pariz 530.4 do 535.4, Praga 237.5 do 240.5, ček 237.25 do 240.25, švica 1422 do 1432, ček 1421 do 1431; valute: dolar 79.125 do 80.125, aK 0.1128 do 0.1148, Kš 0 do 287, lire 355 do 358; efekti: Trgobanka 42 do 44, Eskomptna 144 do 145, Hipotekarna 70 do 71, Jugoslavenska 123 do 124, Ljubljanska kreditna 235 do 0, Praštediona 915 do 920, Etno 140 do 142, Slavonska 129 do 135, Eksploatacija 140 do 142, Šeđerana 1135 do 1170, Isis 5 do 0, Narodna šumska 114 do 0, Nihag 120 do 125, Gutmann 960 do 970, Slaveks 400 do 0, Slavonija 123.5 do 125, Strojne 0 do 200, Trbovlje 605 do 615, Union 690 do 710, Verže 177.5 do 0, 7 odst. investicijsko 67 do 70, Vojna škoda 131 do 134.

CURIE: Beograd 7.15, New-York 568, London 24.69, Pariz 36.50, Milan 25.10, Praga 16.625, Budimpešta 0.008, Bukarešta 2.97, Sofija 4.15, Dunaj 0.0079375.

TST: Beograd 27.80 do 28, Dunaj 0.0315 do 0.0320, Budimpešta 0.025 do 0.025, Praga 66.15 do 66.50, Bukarešta 11.25 do 12, Pariz 143.50 do 145, London 98.25 do 98.45, New-York 22.35 do 22.50, Črvtje 306 do 400; valute: dinarji 27.80 do 28, avstrijske krone 0.0315 do 0.0320, dolarji 22.30 do 22.45, funti 98.10 do 98.25, 20 frankov v zlatu 86.75 do 87.25.

DUNAJ: Devize: Beograd 876 do 880, Berlin 16.05 do 16.35, Budimpešta 0.60 do 0.64, Bukarešta 363 do 370, London 811.90 do 812.900, Milan 3154 do 3176, New-York 70.935 do 71.155, Pariz 4662 do 4678, Praga 2102 do 2112, Sofija 518 do 517, Curih 12.605 do 12.655; valute: dolarji 70.460 do 70.860, lire 3150 do 3170, dinarji 873 do 879; efekti (v tisočih aK): Trgobanka 83, Hrv. hipotekarna 59, Hrv. eskomptna 120, Jugoslavenska 101, Trbovlje 524, Jesenice 1150, Gutmann 820, Slaveks 295, Slavonija 100, Šeđerana 960, Juliš 480, Anglobank 250, Bankvereln 137, Ländlerbank 295, Zivnostniska 825, Alpine 523, Poldi 550, Švoda 1195, Daimler 23.

PRAGA: Beograd 43.50, Dunaj 4.87, Berlin 7.85, Rim 157.25, Budimpešta 4.20, Pariz 231, London 148.425, New-York 34.15, Curih 606.50.

BERLIN: Beograd 5.28, Milan 18.85, Praga 12.46, Pariz 27.40, London 18.435, New-York 4.19, Curih 74.61.

NEW-YORK: Beograd 125, Berlin 23.25, London 437.02, Pariz 632, Curih 17.72, Rim 444.50, Dunaj 1412, Budimpešta 13, Praga 295.75.

Rešimo sokolski Tabor!

Naši kraji in ljudje

Bitka v Mestnem domu

KOMUNISTI IN KLERIKALCI RAZBIJEJO SOCIJALISTIČNI SHOD.
— TAJNIK MEDNARODNE STROKOVNE ZVEZE MORA POBEGNITI.
— KRVAVI PRETEPI S STOLI IN BATL — INTERVENCIJA POLICIJE.

Ljubljana, 24. aprila.

Socijalistična stranka Jugoslavije (Pejičevci in Korunovci) je sklicala za danes zvečer v Mestni dom javen shod, na katerem je imel poročati tajnik mednarodne strokovne zveze amsterdamske internacionale, Ivan Sassenbach iz Amsterdama o delavskih strokovnih organizacijah po vojni, skupščinski poslanec Nedelko Divac pa o političnem položaju. Divac iz neznanih vzrokov ni prišel, pač pa mesto njega član strankine centrale g. Radošević iz Beograda.

Proti zborovanju se je od komunistične strani že ves teden vodila strastna agitacija, katero so na vso moč podpirali gotovi elementi iz klerikalne stranke, ki so očividno hoteli, da se četrti obletnica klerikalne morije na Zaloški cesti prerasi v pretepom med delavstvom. Shod je bil napovedan za 7. uro. Komunisti so s svojo klerikalno rezervno zasledili velik del dvorane ter se utaborili na levi in v centru. Njihov generalštab gg. dr. Lemež, Makuc in Marcel Zorja je obdan od komunističnih občinskih svetnikov ter cele vrste magistratnih uslužbencev. Že pred otvoritvijo je bilo opažati med zborovalci zelo krepko razpoloženje. Čim pa je Fran Svetek imeno strokovne komisije otvoril shod in razglašil, da bodo socijalisti, ako bi hoteli kdo motiti zborovanje, vračali klin s klinom, je zakričal dr. Lemež: »Čemu izivati! Ko so komunisti zaslišali glas svojega voditelja, so dvignili huronski krik. V dvorani se je razbesnil vihar psov in najbolj prostaških klicev. Polofaj se je pokoršaval od trenutka do trenutka. V divlem vrišču so odmevali klici: »Živio Lenin! Živela Moskva! Ven s patriotično drugo internacionalo! Doli goljufi! Smrkovci! Večina »ogorčenih klicev« se ne da zapisati. Oglušno življenje in vpitje »Volite predsednika!« je pretresalo dvorano, dvigale so se pesti in kmalu tudi stoli. Svetek je skočil na mizo in skušal pomiriti zborovalce, a zaman. Močna gruča komunistov se je prelila med tem na oder in sploh v ospredje ter začela ogrožati sklicatelja. Na Svetkovo izjavo, da se shod toliko časa ne bo nadaljeval, dokler ne bo mir in da ga bo eventualno raje zaključil, je komunistična večina odgovorila s prepevanjem internacionale himne in klici: »Ven z ladajnelci delavstva! Živela proslava 1. majnika!« Med tem je že pričelo po dvorani opasno prerivanje in na več krajih so se spopadle posamezne skupine. Socijalistične voditelje, ki so hoteli delati red, so komunisti kratkoma pometali iz dvorane in jim dali svoj blagoslov s pestmi. V splošni zmešnjavi se je pojavil vsak trenutek sredi množice nov govornik, a v hrupu ni mogel nihče govoriti. Glavni poročevalec Ivan Sassenbach je nekaj časa gledal divjanje, kmalu pa mu je neki dobro misleč sodrug nasvetoval: »Am besten ist, dass Sie verschwinden!« G. Sassenbach je odgovoril: »Ich glaube auch« ter se je nato umaknil iz dvorane, ne da bi sploh prišel do besede. Njegov odhod so sprejeli komunisti z viharim ploskanjem in huronskimi klici: Abzug!

Nekdo je nato predlagal g. Makuca za predsednika. Ker pa g. Svetek predlaga ni hotel dati na glasovanje, so prešli komunisti in klerikalci v »ostro« ofenzivo. Na oder je pričelo najprej močno prerivanje, ki pa se je v trenutku razvilo v pravo bitko med socijalisti in komunisti. Sledeji so najprej vrgli govorniško mizo na oder, nato pa zgrabili za stole in tolkali prekinprek z njimi po glavah in hrbtih socijalistov. Po dvorani so polomljeni stoli in klopi kar frčali po zraku. V pol minute so bili socijalisti potisnjeni iz

dvorane, komunisti pa so še neprestano pritiskali za njimi. Divji krik se je razlegal po celem trgu pred Mestnim domom, pretrgan od bolestnih klicev ranjenih in tepenih ter ogorčenih pozivov nekaterih posebno nesrečnih, ki jim je bila v gneči raztrgana obleka.

Medtem je prihitela policija, ki je vdrila v dvorano, razglašala poedine še prepejajoče se skupine in potisnila skozi vrata trumfirači komunistični generalštab. Po dvorani je izgledalo kakor na bojnem polju: vse križem so ležali razbiti stoli, stolčene klopi, cunje od raztrgane obleke. Resnejše ranjeno so bile štiri osebe, ki so morale poiskati zdravniško pomoč.

Med zadnjimi so se iz dvorane umaknili klerikalni podporniki, ki so se smejali v pest, saj se jim je proslava Zaloške ceste silajno posrečila.

Zopetni vpad laške soldateske v Hotedrščico

Ni še dolgo tega, odkar so Italijani vdrli preko meje v Hotedrščico, hoteli odvesti a seboj gostilničarja in posestnika Alojzija Brusa. Kaj hočejo pravzaprav od njega, sicer še vedno ni jasno, dejstvo pa je, da g. Brus nima miru pred Italijani, odkar je naša država na tej točki sosedla Italiji. Baje bi radi od njega, da bi jim šel na njihovo ozemlje podpisati razne izjave, kar pa Brus kot zaveden Jugoslovčan vedno z vso odločnostjo odkloni.

V noči od srede na četrtek so Italijani vnovič prekoračili našo mejo. To pot finančarji. Pri Brusovih so že vsi počivali, ko jih prebudi iz spanja močen ropot. Trije italijanski finančarji so skočili skozi okno v sobo, kjer je spal Brus s svojo ženo in štiriletno hčerko, več pa jih je bilo skritih še zunaj hiše. Brusova žena je z otrokom zbežala in hitela klicati na pomoč, njenega moža pa so med tem Italijani zgrabili za vrat, ga vrgli na tla, suvali z nogami, tepali po njem in ga bili s puškinim kopitom po glavi. Brus je oblečel nezavesten. Imel je poškodbe na čelu in temenu, na hrbtu in tudi po rokah. Ker so se med tem bližali naši orožniki, so italijanski junaki zopet naglo zbežali čez mejo. Na oknu v Brusovi hiši so pobite šipe in polomljen, ozroma izruvan je tudi okvir.

Zaradi novega vpada v Hotedrščico vlada med tamkajšnjim prebivalstvom silno razburjenje. Ljudstvo zahteva z vso odločnostjo, da jih oblasti zaščitijo pred neprestanimi veksacijami s strani Italijanov in da se meja tamkaj zavaruje tako, da bo Lahe enkrat za vselej minulo veselje za ekspedicije čez mejo.

Mihael Ambrož, ljubljanski župan

Ambrožev trg v Ljubljani nosi svoje ime po izvrstnem županu Mih. Ambrožu, ki je danes pred 60. leti, dne 25. aprila 1884. umrl. V magistratni posvetovalnici visi velika oljasta slika, ki kaže simpatičnega gospoda s črno dolgo brado in z zlatimi naočniki, držečega v roki Bleiweisovo »Novice«: župana Ambroža, ki je načeloval kot odločen Slovenec in marljiv sodelovalec dr. J. J. Bleiweisa ljubljanski občini od leta 1861. do 1884. Vodil je še sejo obč. sveta dne 8. aprila in koncem seje izjavil, da je potekla njegova funkcija: doba in da se v kratkem vrše obč. volitve. Dne 20. aprila ga je zadela kap; otrpla mu je desna stran telesa in govoriti ni mogel več. V podlistku »Laibacher Zeitung« z dne 28. aprila štimo: »Ako

župan umre, bo Ljubljana izgubo tako organizatorično moči zelo čutila. Sodba o njegovih političnih načelih je lahko različna, glede enega pa smo edini: glede njegove marljivosti, njegove skrbi za blagor mesta in glede njegovega stremjenja, da bi odstranil nedostatke in uvedel izboljšave.«

Bojazen zdravnikov, da si župan ne opomore več, se je uresničila. Dne 25. aprila popoldne je umrl, ker se je kap povelila. Dne 27. aprila popoldne se je vršil iz magistrata preko Starega trga k sv. Krištofu velikanski pogreb pokojnika, in sicer na občinsko troško. Krsto so nosili mešanje, ki so ob njej svetili tudi z bakljami. Peta sta zborila Filharmon. društva in žitainice, za pogrebom pa sta šla poleg oblasti, šol, častnikov in društev tudi Laibacher Turnverein in Schlittenverein. V seji 27. maja je podžupan doktor Johann Zbubeč govoril po Ambrožu demonstrativno mrzlo posmrtnico ter s tem prav neokusno pokazal mržnjo Nemcev proti rajniku Slovencu. Župan je imel 1600 goldinarjev letne plače, prosto stanovanje na magistratu in 100 goldinarjev za kurjavo. — Mihel Ambrož je bil rojen 14. februarja 1808. v Ljubljani in bilni posestnik. Po njegovi smrti je bil na seji 8. junija 1864. izvoljen za ljubljanskega župana dr. Henrik Costa. V »Novicah« je napisal Bleiweis o Ambrožu precej poveršen nekrolog. Lujza Pesjakova pa mu je zapela nemško pesem (»Laibacher Zeitung« 29. aprila), v kateri naglašala zlasti pokojnikovo srečo, polno činov in sile, zvestobe in čuta za dolžnost.

Dr. Fran Strelec

(V spomin tihemu narodnemu delavcu.)

V Ormožu je dne 19. aprila preminul dolgoletni narodni borilec ob naši severni meji, notar dr. Fran Strelec. Pohajal je iz kmečke rodbine v Močkanjcih ter si je v sorodu tudi z našim našim sokolskim borcev br. dr. Pivkom. Kakor vsem našim dijakom, tako tudi njemu niso bila tla tla z rožicami in moral je kot dijak prekusiti vse dobre in slabe strani slovenskega naprednega dijaka. Študiral je v Mariboru, kjer je dovršil gimnazijo in v Gradcu, kjer je absolvirval pravniške študije. In ta leta so oblikovala tudi vse njegovo poznejšo življenje.

Prvo njegovo notarsko mesto je bilo ob naši severni meji v Gornji Radgoni, kjer si je s svojim finim družabnim čutom in z ljubeznijo pridobil srec vseh, tako Slovencev kakor tamkajšnjih Nemcev, kljub temu, da je bil v narodnih vprašanjih nepopustljiv. Še danes, po dolgih letih, se ga gornje-radgonski okraj, posebno pa Radinci, spominjajo z ljubeznijo in veseljem. Ko je bilo v Ormožu izbranjeno mesto notarja, so se preselili v našo priiško soprostolice, kjer je bil istotako glavna žila narodnega življenja ter je sodeloval v vseh perečih narodnih vprašanjih. Ormoški Sokol si ga je izbral za prvega svojega starosta ter mu je starostoval skozi deset let do svoje obolnosti. V času našega narodnega preporoda je bil član Narodnega sveta za ormoški okraj ter je stal že pred preobratom trdno ob strani vsem našim prevratnikom.

Bil je življenja mučenik, kakor jih je na tem svetu le malo. In iz teh težav izvira tudi njegovo prebajenje, katero ga je mučilo doista tri leta in kateremu je končno podlegel. Letošnja spomlad ga je preselila v drugi boljši svet.

V soboto je zatisnil v krogu svoje hčerke, svakinje ter dveh svojih prijateljev ljube oči. Eno njegovih najljubših vprašani so bile besede na zdravniška prijatelja: »Povej, Tone, ali mi res ne moreš pomagati?« Tako je za-

spal. Pogreb je bil lep. Vreme, ki v tej spomladi še ni pokazalo prijaznega lica, se je zvedrilo in najlepši dan te spomladi je bil dan njegovega odhoda v večnost. Nebrojna množica se je nabrala ob njegovem domu, da mu sledi na njegovem zadnjem potu. Prišla so zastopstva okrožnega sodišča, notarske zbornice, stari »Triglavan« so ga prišli kropiti in sokolska društva iz Ormoža, Središča, Ljutomer in Ptuja, zadnja tri po deputacijah, so bila zastopana. Sokol Ljutomer je prihitel s svojo zastavo, središki Sokol pa s sokolsko godbo. Domača požarna bramba mu je svetila in zastopana je bila gasilska župa ter društvo na Hrdenu. In ko se je ob zvokih sokolske godbe ta pestrolepi mnogobrojni in veličastni spreved začel pomikati proti pokopališču, sta pripluli visoko v zraku od dravske strani v velikih lokih dve veliki izvanredni povodni ptici, kakor da bi z drugimi vred hoteli vzeti slovo od ločev, ter sta krožili v zraku, kakor dve veliki letali in nista zapustili pozorišča tja do pokopališča.

Ob njegovem domu in ob njegovem grobu mu je zapel ormoški domači mešan zbor, katerega mile zvoke je pokojnik tako rad poslušal. Žalostniki: »Gozdliš je že zelen« in »Vigred«. Ob grobu se je spominjal njega in njegovega zaslužnega dela župan mesta Ormož gosp. Ivan Veselič, v imenu Sokolstva in domačega društva pa je vzel slovo od pokojnika starosta ormoškega Sokola s pretresljivim spominskim govorom.

Harry Piela

poznate!

Poznate li njegovega

največjega tekmeča

in

junaka
celega sveta

Luciano Albertinija

ki nastopa v doslej največjem in nedosegljivem filmu:

Vrnitev Odiseje

Ljubljana pustolovska drama 6. dejanjih

vratolomni in pustovski skoki

in senzacije, ki jih svet do danes še ni videl!

Samo 2 dni 25. in 26. aprila Samo 2 dni

Tega Vam ne nudi noben cirkus!

Predstave ob delavskih ob 3. / 5. / 8. in 9. ob nedeljah ob 11. / 3. / 5. / 6. / 8. in 9. uri

Kino „Ljubljanski dvor“

Dopisi

BLED. Komaj je minulo par mesecev, odkar je dopisnik »Slovenca« proglasil Sokolsko društvo za umirajočega, ki mu ni več rešitve. Zato tem bolj boli nespornika, ko vidi, da Sokol širi svoje poroti pod katerimi se zbira vesela in zdrava mladina. Kako propadamo, bo pokazal naš naraščaj prihodnji mesec na akademiji, da bo strah tudi »Slovenčev« do pisnika! — Po daljšem odmoru zaradi nezgotovljenega odra, je pokazal v nedeljo tudi gledališki odsek, kaj premore dobra volja. Igrali so »Divjega lovca«. Dvorana je bila nabit polna, znamenje, da občinstvo želi dobrih iger. In igralo se je res dobro! Posebno moramo pohvaliti nosilce glavnih vlog: Majdo, njenega očeta, ki je izborno rešil težko vlogo v 3. dejanju, in Tončka. Janer, kakor tudi drugi so bili dobri. Društvu čestitamo na krasnih novih dekoracijah, ki jih je izvršil g. Bradarica iz Kranja. Igra »Divji lovec« ponove v nedeljo ob 4. uri popoldne ob znanih cenah.

TOPICE PRI NOVEM MESTU. Sokol v Toplicah priredi v nedeljo dne 27. aprila sokolsko prireditev z raznovrstnim sporedom in igro v 4 slikah: Sokoli na plan. Po prireditvi se vrši prosta zabava.

IZ ZAGORJA OB SAVI. Dramatični odsek tukajšnjega Sokola je začel po daljšem odmoru zopet prirediti predstave na novo urejenem odru, kar smo že težko pričakovali. Do sedaj nas je razveselil že s 3 igrami. Dne 17. februarja se je igrala dobro pripravljena Gogoljeva »Zemlja«. Režiser Rudolf Likar. Igralci, kakor tudi režiser sam, so lahko veseli uspeha. Občinstvo jih je nagradilo z obilnim aplavzom. — Dne 16. marca se je uprizorila L. Thomajeva komedija »Lokalna železnica«. Režijo je vodil Franjo Hladnik. Rečemo smemo, da je ta komedija bolj »lokalna komedija« nego kaj drugega in je morla baš zato splošno ugajala. — Štiri tedne pozneje, dne 13. aprila se je uprizorila M. Halbeja ljubzenska drama »Mladost«. Režiser Karel Korošec. Publika je uvidela, da je to delo precej težko, ker nastopa v celem samo 6 oseb. Zato so igralci in režiser od občinstva želi za svoj trud obilo priznanja. — Pri vseh teh predstavah je sodelovalo približno 26 oseb. Obiski pa niso delali časti sicer zavednemu Zagorju in bi bilo nujno želiti, da v bodoče ne bomo videli le do polovice napolnjene dvorane. — Upamo, da nam ti nevtrastni in vztrajni kulturni delavci podajo v kratkem zopet kaj novega. Predvsem pa želimo, da se nam kmalu pokažejo v kaki narodni igri, ki je že od leta 1918. nismo nobene videli na tem odru.

CATEZ PRI BREZICAH. Naša mladina je med vojno moralno silno padla. Veliko bo dela, da se ta pokvarjenost vsaj nekoliko omili in naloga vsakega bi bila, da skuša odstranjevati vse vplive, ki bi znali še nadalje kvarno učinkovati na nedoraslo mladež. Zato se moramo tembolj čuditi ljudem, ki imajo tudi sami nedoraslo dečo, če bi že do tuje ne imeli obzira, da jo po neprevidnosti naravnost pohujšajo. Tako se dogaja, da opravlja merjasec nekega posestnika po parkrat na dan svoj posel na odprtem dvorišču ali pa celo na cesti sredi vasi v precej dvomljivo zabavo otrokom, ki se jim nabere ob takih prilikah v precejšnjem številu na pozorišču.

MALA NEDELJA. Tukajšnje Narodnokulturno društvo doprinese z gradbo Društvenega doma, vzdrževanjem ljudske knjižnice in ustanovitvijo godbenega odseka, ogromne žrtve. Vsi tedaj se ga odločilo, da veliko tumbolo, ki se vrši dne 18. maja, tako razširi, da se iste lahko udeležijo tudi širše zunanje občinstvo. Tablice za tumbolo se bodo prodajale prihodnje dni potom poštvalnih prijateljev društva, stanujočih v raznih krajih Jugoslavije. Prosimo vse prijatelje, da ne odklonijo sroček, ampak z nabavo istih pomagajo pri gradbi II. naprednega prosvetnega doma v lepi naši Priekliji.

Kulturni pregled

Gledališki repertoarji

Ljubljanska drama.

Petek, 25. ob 15.: »Hamlet«, dijaška predstava. Izv.
Sobota, 26.: »Kamela skozi uho šivanke«. E.
Nedelja, 27.: »Ana Karenina«. Izv.
Ponedeljek, 28.: »Dom«. D.

Ljubljanska opera.

Petek, 25.: »Gorenjski slavček«. B.
Sobota 26.: »Madame Butterfly«. Gostovanje tenorista Tomiča iz Beograda. D
Nedelja, 27.: »Traviata«. Gostovanje gg. Vesel-Polla in g. Tomiča. Izv.
Ponedeljek, 28.: Zaprt.

Celjsko gledališče.

Sobota, 26.: »Mamzelle Nitouche«. Izv.

Mariborsko gledališče.

Petek, 25.: Zaprt.
Sobota, 26.: »Veseli dan ali Matiček se žen«. C.

Gostovanje g. Tomiča v ljubljanski operi. Prihodnje dni gostuje v naši operi ljubljanske opere tenorist g. 2. Tomič. V Ljubljani nastopi v treh operah kot Pinkerton v »Madame Butterfly«, Alford v »Traviati« in Lenski v »Onjeginu«. Tomič je v beograjski gledališki publikli

jako priljubljen in gostuje v Ljubljani za eventualen angažma.

Is pisarne ljubljanskega gledališča. »Hamlet« se uprizori v drami danes ob 3. popoldne kot dijaška in ljudska predstava ob znanih cenah. V nedeljo 27. tega meseca se igra »Ana Karenina«, v ponedeljek 28. pa »Dom« za abonma D. Na to spremembo dramskega repertoarja opozarjamo vse obiskovalce gledališča.

„Ljubljanski Zvon“

za mesec april je izšel in prinaša na uvodnem mestu pesem Ferda Kozaka (Gospe /) in Mirka Preturjarja (Padla mrak na trdnjo polja ...). Juš Kozak nadaljuje r man »Šenpeter«; sedaj je pri poglavju »Hiša smrti«. Dr. Ivan Prijatelj objavlja razpravo »Vloga omladine v prvem obdobju mladostenskega pokreta« z zelo zanimivim gradivom. Vladimir Levstik prabučuje konec »Stavroginove izpovedi«, nenatisnjene poglavja iz Dostojevskega romana »Besni«. Digma prispeva »Literarne epigrame«, Cvetko Golar končuje novo »Svetnik« Karlo Kocjančič pesem v prozi »Pogledi«. Tone Seliskar stopa na plan z odlomkom iz nedovršenega romana »Umazana povest«, Avg. Pirjevec pa objavlja članek o Maksu Pleterniku. Prof. M. Dolenc končuje spis »Slovensko ljud-

stvo na Dolenjskem pred dvemi, tremi stoletji«, ki obsega mnogo doslej še neznanih podatkov iz tiste dobe.

V »Književnih priobčilih« srečamo kritiko o »Razpravi«, publikaciji Znanstvenega društva za humanistične vede v Ljubljani, dr. Šerkovo oceno Vebrove »Etike«, dalje Jarčeve kritike dveh knjig Ivana Albrechta (Ranjena gruda, Andrej Ternouc) ter poročilo o Samčevi zbirki pesmi »Življenje«. Ivan Zorec omenja mimogrede B. Mašičevo »Bojne priče«.

»Kronika« prinaša dva prispevka. Doktor Anton Debeljak objavlja sestavek o Byronu. Če bi bila razprava izbrpnejša in manj kronistična, bi lahko sodila na č. revije, tako pa ostaja žal le fragmentaren zapis. Marij Kogoj poroča o dveh »črta« novitetah v ljubljanskem gledališču, namreč o Risto Savinovi operi »Gospodski sen« ter o Širolovem »Stancu«. »Ljubljanski Zvon« izhaja mesečno, stane letno 120 Din in se naroča pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Prešernova ulica 54. Toplo priporočamo!

Celjsko mestno gledališče. Po večkratni odločitvi vsled raznih ovir se je vršila v torek, dne 22. t. m. repiza komedije »Favus«, ki so jo uprizorili člani ljubljanskega gledališča. Vsi prostori so bili zopet napolnjeni polni ter uspeh igre popoln. Opazile so se sicer tekom igranja pri posodnih igralcih nekateri nedostaki, ki bi bili lahko izostali, motilo je tudi vsled hudega prehlada veliko nerazpoloženje gg. Vere Danilove v vlogi Vi-

vin, kljub temu pa je občinstvo uživalo in odskočevalo ljubljanske goste z burnim aplavzom.

XI. mladinsko muzikalno predavanje v Ljubljani pod naslovom »Pihala in volalni moški kvartet« se vrši v nedeljo 27. t. m. ob pol 11. uri dop. v Filharmoniji. Predavanje bo zanimivo v prvi vrsti valed tega, ker bo imela mladina priliko čuti razne orkestralne instrumente, katere bodo izvajali člani orkestra Narodnega gledališča v Ljubljani. Vmes nastopa priznani slovenski vokalni kvartet gg. Banovec, Pečenko, Završan in Zupan, ki zapoje širi umetne kvartete in dve narodni pesmi v Maroltovi obdelavi. Šarše prosimo, da opozore mladino na to zanimivo muzikalno predavanje.

Sankovčeva proslava v Beogradu. Kakor smo že poročali, je praznoval 20. t. m. srbski književnik Borisav Stanković 30 letnico svojega pisateljevanja. Narodno gledališče v Beogradu je proslavilo jubilej z uprizoritvijo njegove drame »Koštanac«. O avtorju je govoril pred predstavo g. Dušan Nikolačević. Gledališče je bilo nabit polno; navzoči so bili tudi zastopniki tujih držav.

Gostovanje zagrebškega pevskega društva »Kolo« v Sarajevu. Zagrebško

pevsko društvo »Kolo«, ki je začelo svojo sedanjo pevsko turnejo v Mostaru, je že obris v Sarajevu, kjer je priredilo veliko vokalno produkcijo v dvorani tamošnjega »Imperial-kina« pred dvema dnevoja. Program koncerta je obsegal Manojlovičev »Oče naš«, Širolove »Sjene«, Mokranjčeve »Rukovete«, dalje Lajovičeve, Stolzerjeve, Lhotkejeve in Hatzejeve kompozicije za zbor. Koncert je vodil kapelnik Smodek. Sarajevčane je produkcija zagrebškega zbora tako oduševila, da se niso mogli ločiti od dragih pevskih gostov, katere so neprestano klicali na oder, jim ploskali ter jih obšipali s cvetjem, da jim dokažejo svoje simpatije.

Repertoar splitskega gledališča. V sredo zvečer je bila v splitskem gledališču premijera Mascagnijeve opere »Cavalleria rusticana« ter Begovičeve komedije v enem dejanju »Čičak«. Opero je dirigiral kapelnik Slatin, režiral pa Sibirjakov. Glavno žensko vlogo Santuzze je pela ga. Marta Rak, bivša članica zagrebške opere. Glasbeni part so izvajali člani splitske Filharmonije. Enoidejanko »Čičak«, duhovito stvarco, pa je režiral slovenski rojak g. Pregare. Obe deli sta uspeli prav dobro.

Francoski kvartet na pihala si je izbral za svoj ljubljanski koncert sledeče točke: 1.) Beethovnov kvintet za oboe, klarinet, fagot, rog in klavir. 2.) Gaubert: Sonata na flavto in klavir. 3.) a) Rausse: Divertissement in Rimski-Korzakovi: Scherzo, kvintet na pihala in klavir. Kot četrto točko igra Ljubljancem že znani

Domače vesti

* **Izpremembe v državni službi.** V sanitetni službi so imenovani: dr. Albert Trček za okrožnega zdravnika za zdravstveno okrožje Brdo, dr. Vilko Sporn za začasnega sekundarja v splošni bolnici v Ljubljani, dr. Drago Hočvar in dr. Herman Sedaj pa za začasnega sekundarja v javni bolnici v Celju. — Angel Remec je imenovan za kancelista pri okrajnem sodišču v Slovenski Bistrici. Uradni sluga Karel Klobučar, ki je služboval doslej pri pokrajinski upravi, je premeščen k okrajnemu glavarstvu v Krškem.

* **Razpisana pravniška služba.** Prosvetni oddelek za Slovenijo razpisuje mesto pravnika v 9. skup. I. kat. Reflektanti naj predložijo prošnje najkasneje do konca maja pri prosvetnem oddelku za Slovenijo z dokazi, da imajo teoretične državne izpite, potrebne za začasno upravno službo I. kategorije.

* **Za rezervne oficirje.** Rezervni oficirji, ki zaradi neugodnega materialnega položaja v svrhu zdravljenja v kakem kopališču reflektirajo na državno podporo, se opozarjajo, da je v smislu tozadevne odredbe vojnega ministra take prošnje vlagati pri pristojnega vojnega okrožja, ne pa pri udeleženi rezervnih oficirjev.

* **Četkoslovaški poslanik na zagrebškem velesojmu.** Sinoči je prišel v Zagreb četkoslovaški poslanik na našem dvoru, gospod Jan Šeha, da službeno obišče mesto Zagreb ter prisostvuje svečani otvoritvi zagrebškega velesojma.

* **Francoski paleontolog v Zagrebu.** V Zagreb je prišel včeraj znani francoski paleontolog abbé Brenil, da si ogleda paleontološko zbirko tamkajšnjega Narodnega muzeja. Francoski učenjak se že delj časa zanima za »Krapinskega človeka« ter korespondira z znanim hrvatskim paleontologom vseslovenskim profesorjem dr. Gorjanovičem, ki je odkril in opisal krapinskega pračloveka. Abbé Brenil bo tudi predaval v Zagrebu o najnovejših raziskovanjih na polju paleontologije.

* **Občni zbor naprednega obrtniškega društva v Ljubljani.** Včeraj se je pri Mraku vršil občni zbor naprednega obrtniškega društva, ki je bil prav lepo obiskan. Dosedanji zaslužni predsednik Franchetti je ob otvoritvi pozdravil predsednika JDS, dr. Zerjavo, podpredsednika JDS, g. Turka in glavnega tajnika JDS, dr. Rapeta ter vse navzoče, nakar je prešel na dnevni red. Lepo poročilo o preteklem in bodočem delovanju je podal g. Primožič, blagajniško poročilo pa g. Kersnič. Po referatih društvenih funkcionarjev je povzel besedo dr. Zerjav, ki je poudarjal pomen strokovne organizacije za stranko in izrazil tudi veselje nad zanimanjem, ki ga obrtništvo kaže za svoje strokovne organizacije, ki so sestavni strankin deli. Zdel je novooživljenemu društvu obilo uspeha! Po govoru dr. Zerjave je prejel besedo referent za izpremembo dosedanjih pravil g. Primožič, nakar so se javili k debati med drugimi gg. Turk, Remžgar, Rebek, Rozman in Rožič. Odbor je bil pooblaščen, da stiližira pravila v duhu, ki je bil naznačen na obnem zboru. Sledile so volitve in so bili soglasno izvoljeni: za predsednika Josip Turk, za podpredsednika Josip Rebek, ključavničar; v odbor pa: Gayer Rudolf, ključavničar, Jakopič Ivan, knjigovoz, Primožič Ferdo, mizar, Šeber Franc, tapetnik, Rozman Ivan, čevljar, Kersnič Ivan, krojač, Špetlič Stefan, sobni slikar, Rožič Stefan, pleskar, Vidmar Karl, pek, Gjud Ivan, brivec, Pišman Lovro, klepar, Hlibšer Hugo, fotograf, Lauter, gostilničar Lavtžar, mesar. Pregledniki: Igljič Fran, krojač, Stare Fran, slikar. Delegata: Rebek Josip in Primožič Ferdo. Pri raznoternostih so se oglašili k besedi: Dr. Zerjav, Rebek, Košak, Sajovic, More, Rozman, Špetlič, Franchetti in Primožič. Za izvolitve in predloge se je v iskrenih besedah zahvalil g. Turk, ki je bil burno aklamiran. Z vzklikom na mnoga leta dr. Zerjavu in na

profesor Lutien de Flagny tri klavirske skladbe, med njimi Debussyjevo radus ad Parnassum. Profesor Lutien je nastopil lanske leto na koncertu zgodovine francoske pesmi. Sklepno točko pa tvori Jongenova rapsodija za kvintet s spremljevalnim klavirja. Vsi sodelujoči so priznani umetniški solisti, ki uživajo v svoji domovini, prav posebno še v Parizu, najboljši sloves. Vstopnice so že v razprodaji v Matični knjigarni.

* **Remčeva »Magda« v mariborskem gledališču.** Znani slovenski dramatik doktor Alojzij Remec je izročil ravnatelju mariborske drame Bratini svoje najnovejšo dramsko delo »Magda«. Dramo bo režiral in insceniral g. Bratina. Obsega 12 slik in podaja v novi obliki in na jako dramatičen način stari magdalenski problem ženske grešnice na pot od prvega razočaranja študentske ljubezni do drugega finale v sedmih dvorani bolnišnice.

* **Proslava Kantove dvestoletnice v Königsbergu.** Na letošnje velikončne praznike se je vršila v Königsbergu na Nemškem svečanostna proslava Kantovega spomina. Priladitve se je udeležilo ogromno število žastilcev filozofskega genija. Zastopane so bile malone vse kulturne države. Posebno števila zastopstva so prišla iz Severne in Južne Amerike, Anglije, Japonske, Skandinavije, Nizozemske in Avstrije. Več profesorjev je predavalo o Kantovi filozofiji, na velikončni ponedeljek pa je bil v Kantovem domu blagoslovljen nov Kantov nagrobni spomenik.

uspešno delo obrtniškega društva je bil krasno uspeli zbor zaključen!

* **Himen.** Včeraj se je poročil v Ljubljani g. Andrej Berč, upravnik »Jutra« z gđ. Julijo Božičovo iz Šmartna pri Litiji. Novoporočencema iskreno čestitamo!

* **Smrtina kosa.** V sredo je umrla v Zagrebu v cvetu svoje dobe gospa Tilka Aranžky, soproga dr. Aleksandra Aranžkega, hčerka veleindustrijalca g. Vinka Majdiča v Kranju. Pogreb se vrši danes popoldne iz mrtnišnice na Mirogoju. Veleposlovni rodbini na teži izgubi naše najiskrenejše sožalje. — V Ljubljani je v četrti jutraj za vedno zatisnil oči gospod Anton Kerže, učitelj v p. Pogreb bo danes ob 4. popoldne iz mrtnišnice javne bolnice na pokopališču k Sv. Križu. Vestnega vzgojitelja mladine ohranilo vsi, ki so ga poznali, v toplim spominu!

* **Retour-vozni listki na naših železnih.** S 1. majem se bodo na vseh železnih postajah naše države začeli izdajati vozni listki za povratek. Na progah do 100 kilometrov bodo veljavni dva dni, do 200 kilometrov štiri dni in za vsakih nadaljnjih 200 kilometrov pa dva dni več.

* **Glavni odbor društva Rdeči križ kraljevine SHS.** je razpisal natečaj za študentsko bolnišnico, ki bi posejala bolnišniški kurz v Londonu v času od 1. septembra 1924. do 15. julija 1925. Rok za vlaganje prošnje je do 1. junija 1924. Društvo Rdečega križa sprejema še priglasbe za II. tečaj šole za čuvarice zdravja v Valjevu do 29. aprila 1924. Interesentje se opozarjajo na oba razpisa v »Uradnem listu«.

* **Gospod Deržič slovenskim železnikarjem.** Pišejo nam: V članku »Velika noč« zadnje številke »Jugoslovanskega železnikarja« gosp. Deržič mlo joče po tistih zlatih, za vedno minulih časih, ko so slovenski železnikarji brezpogojno zaupali in jih je »vodil«, kadar in kakor je hotel. Imelo preglavico in velike skrbi mu delajo strokovne kategorijske organizacije. Verjamem g. Deržič, da to boli! Toda vse ni ne pomaga. Tudi gesta preceptorja ne vleče več. Pridržite si Vaše poduke in navste za seba, mi vse to že predobro poznamo in smo na lastni koži poskusili posledice Vaših nauk. »Zvezo Jugosl. železnikarjev«, ki je bila po prevratu in pred vojno res strokovna organizacija, ste spravili popolnoma v politične vrtilice in je danes v resnici le še privrsek umirajoče Nar. soc. stranke in ne strokovna žel. organizacija. Vaši somišljeniki so se spozabili tako daleč, da so iz naših strokovnih prispevkov, pristradanih in krvavo pristižanih krajev določili podporo za NSS! Toda o tem bomo že drugje govorili. Pribijem le na tem mestu, da je to posledica Vašega »čelasa« in da takih ljudi mi ne maramo. G. Deržič, zapomnite si to in pustite nas v bodoče v miru, to bo za Vas in za nas vse najbolje. Politiko uganjajte v politični stranki ne v strokovni organizaciji. — Kategorijsko organiziran železnikar.

* **Slovenski Pravitelj št. 3 in 4.** Univ. prof. dr. Krek končava v tem snopšču svojo kritiko organizacijskega načrta o »Velikih sodiščih«. Univ. prof. dr. Lapajne pobija v članku »Vprašanje medpokrajinske izvršbe« naziranje velikega suda v Podgorici, da je postopati s tujepokrajinskimi izvršilnimi naslovi kakor s tujedržavnimi. Po nedavni odločbi kasacijskega sodišča v Beogradu je ostal veliki sud v Podgorici s svojim mnenjem pa osamljen. Univ. prof. dr. Dolenc pa obirno raziskuje, katerih dokazov se more v kazenski pravdi poslužiti odgovorni urednik. Poleg književnih poročil in raznih vestí je nova rubrika »Pogled na pravniški feviljah«, ki bo informirala čitatelje o mnogovrstni vsebini raznih pravnikiških časopisov. Snopšču so pridejane kazenske odločbe.

* **Spomladanske tekme prikarjev prireditelji ljubiteljev prikarjev v nedeljo.** dne 27. aprila v lovski občini Ježica. Zbirališče je ob 7. uri zjutraj na vrtu restavracije Južni kolodvor. Prigašenih je lepo število psov izvršnega pokolenja. K tekam so vabljeni kot gledalci vsi, ki se zanimajo za delo lovskega psov.

* **Klub ljubiteljev prikarjev v Ljubljani** ima svoj občni zbor v soboto dne 20. aprila ob 20. uri zvečer v »Rožah« hotela Union v Ljubljani. Udeležba za člane dolžnost.

* **Pripuščenji italijanski listi.** Po naredbi novega notranjega ministra je postal debit zopet dovoljen italijanskim listom: »L' Aquila del Dinara«, »Flama nera«, »Avanti«, »Adriatico«, »Corriere di Zara«, »La Vedetta d' Italia«, »L' Azione« ter »Popolo di Trieste«.

* **Naš železniški park.** Nedavno se je izvršilo štetje lokomotiv in vagonov vseh železniških direkcij v Jugoslaviji. Po uradnih podatkih imamo danes v Jugoslaviji za železnice z normalnim tirom 1921 lokomotiv (1055 v prometu) in 41.841 vagonov, katerih je v prometu 24.140, za železnice z ozkim tirom pa 703 lokomotive in 4990 vagonov.

* **Metliška osnovnošolska mladina** je zbrala svojimi zaslužjenim bratem za pike 253.25 Din. Priladitve se je udeležilo ogromno število žastilcev filozofskega genija. Zastopane so bile malone vse kulturne države. Posebno števila zastopstva so prišla iz Severne in Južne Amerike, Anglije, Japonske, Skandinavije, Nizozemske in Avstrije. Več profesorjev je predavalo o Kantovi filozofiji, na velikončni ponedeljek pa je bil v Kantovem domu blagoslovljen nov Kantov nagrobni spomenik.

* **Dragocena soproga kralja Nikole.** Lani so na Cetinju slučajno naleteli na arhiv bivšega črnogorskega dvora. O zlatinai in srebrnini se ni vedelo ničesar in se je splošno domnevalo, da so avstrijske čete ob umiku pobrale dragocenosti ter jih vzele seboj. Sedaj pa so se omenjene dragocenosti našle v Zagrebu. Ko je neki uradni finančnega ministarstva imel posla v Zagrebu, so mu za nianovo poslovanje

določili sobo, kjer je bilo spravljenih večje število kovčgov, last bivšega kralja Nikole. Uradniki so o zadevi poročali ministarstvu, ki mu je naročilo, naj omenjene kovčge, zapuščino kralja Nikole, prenese v beograjsko skladišče finančnega ministarstva. Ko so pogledali vsebino kovčgov, so je ugotovili, da se nahaja v njih zlata in srebrna posoda črnogorskega dvora v vrednosti nad dvajset milijonov dinarjev. Najdena zlatina in srebrnina je sedaj državna last.

* **Brezplačni vozni listki za Rusijo.** — Sovjetski narodni komisariat v Moskvi je poslal beograjski železniški direkciji deset brezplačnih voznih listkov I. razreda za vse proge in vlake v Rusiji. Ta praksa je obstajala od leta 1888. v carski Rusiji; zdaj jo, kakor se vidi, obnovljajo tudi boljševiki.

Ne izmetujte denarja!

Zakaj si ne bi nakupili obleke, povrnike, eksaktno po modi izvršene iz prvotnega sukna po najnižjih cenah pri 723 a

FRAN LUKIČ, Pred škofijo 19

* **Wranglovi potujejo v Francijo.** Graški listi javljajo, da je v sredo s polnočnim vlakom dopeljal general Wrangel s 50 svojimi žastniki. Čez pol ure so nadaljevali vožnjo. Menilo se je sprva, da potujejo v Monako. Medtem se je ugotovilo, da imajo vizume za prehod skozi Švico preko Buxa, odkoder se podajo v Francijo.

* **Srečna občina.** Kakor znano, je občina Milna na otoku Braču postala silno bogata vsled ogromne zapuščine, ki jo je testiral v Ameriki umrl dalmatinski rojak Sargo. Po prvem obroku pred dvema mesecema je prišel sedaj še drugi obrok v skupnem znesku 40.200 angleških lir sterlingov. Te dni se je občinska uprava posvečevala o tem, kako se naj uporabi ogromna glavčina, ki znaša v naši valuti okroglo 15.000.000 dinarjev. Med drugim je bilo sklenjeno, da bodo imeli odsej občinarji brezplačno zdravljenje v slučaju bolezni, da ne bodo plačevali občinskih doklad in taks, reveži pa bodo dobivali znatne podpore. Ceste in pota se bodo vzdrževali iz dohodkov te zapuščine. Srečna občina!

* **Atentator na Esad-pašo umrl.** Javili smo, da je neznan človek s strelom težko ranil Avdi Rustambega, znanega atentatorja na Esad-pašo. Včeraj je Rustambeg v Tirani podlegel rani.

* **Avto zagreškega nameštništva razbit na Dolenjaku.** Veliki župan zagrebške oblasti dr. Čimic se je o velikonočnih praznikih mudil na Sušaku, kamor je bil prišel finančni minister dr. Stojadinović. To priliko so izkoristili njegovi uslužbeni ter napravili večji izlet v Slovenijo. Sedli so z ženami v avto ter vzeli s seboj tudi nekega zagrebškega obrtnika. Potoma so se ustavili v raznih gostilnah. Družba je bila prav »čidane volje«. Vozel dalje proti Ljubljani je se avto pri Kostanjevici pri Žužemberku prevrnil v jarek ob cesti. Vsi člani vesele družbe so bili ranjeni, dve ženski smrtonosno. Prepeljali so jih z železnico v Zagreb. Avto je bil popolnoma razbit.

* **Tatvina v Dogačah.** Viktor Jerot je bil v službi Antona Javšovec kot hlapec od 9. t. m. Dne 15. t. m. pa je že vplnil v gospodarjevo stanovanje in mu ukradel iz lesene skrinje par novih čevljev, črno denarnico z 250 Din in 3 hranilne knjižice, ki so se pozneje našle v skednju pod slamo.

Krojaškega pomočnika

za veliko delo 1992 a
sprejme K. PUČNIK, Sodna ulica 3

Iz Ljubljane

u— **Dramatični odsek kolizejskega** po litičnega društva priredi danes v petek ob 8. uri zvečer v salonu »Pri Levu«. Gosposvetska cesta št. 16 predavanja. Predava g. profesor Dolžan o »Pravilovku«. Vstop prost. K obilni udeležbi vabi odbor.

u— **Slovensko zdravniško društvo** priredi v petek dne 25. t. m. ob 5. uri popoldne znanstveno sejo v predavalnici »Bolnice za ženske holecie«. Dnevni red: 1. dr. Ivo Pirc, šef higienskega zavoda: Dva nova tipa desinfektorske opreme. 2. prof. dr. Al. Zalokar: Appendicitis. Adnexitis. Thrombosis ven. mes. 3. 50. letnica Zhora liječnika Hrvatske, Slavonije in Medijumija.

u— **Petindvajsetletnico svoje poroke** sta praznovala včeraj ugledni ljubljanski meščan, bivši dolgoletni občinski svetnik, predsednik Mestne hranilnice ljubljanske itd., itd., lekarnar g. Uhal Trnkoczy in njegova gospa soproga Marija v objem rodbinskega krogu. Naše iskrene čestitke!

u— **Pevski zbor »Glasbene Matice«** Danes ob 18. ženski zbor, ob 20. moški. Jutri, v soboto ob 20. skupna vaja za mešani zbor.

u— **Tombola Sokola I.**, ki se vrši 18. maja bo res ena najbolj bogatih na dobitkih. Drugi teden se tablice začno prodajati po vseh trafikah po 250 Din. — Kdor hoče biti za 20.000 Din bogatejši, naj kupi nekaj tablic. 1230

u— **Jubilej ljubljanskih postreškov.** Letos je 60 let, odkar pozna tudi Ljubljana postreške. V »Laibacher Zeitung« z dne 19. aprila 1864 čitamo: »Od včeraj imamo zdaj tudi tukaj postreške. No, sijo modro bluzo in čepico z rdečim pramom ter s črko D. (Bili so torej še »Dienstmanni«!) Ljubljana je bila pač še nemška in samokutarska. Celo navoz

voljeni slovenski župan dr. H. Costa je imel v občinskem svetu ob svoji izvolitvi dne 18. junija 1884 čisto nemški govor. Le slovenski občinski svetovalci so vzklikali med nemško »Hoche« tudi »Slava«! Na levem rokavu imajo kovinsko ploščico s številko. Kolikor vemo, stane preprost opravke 3 krajcarjev. — Iste novine pišejo dne 20. aprila 1884, da je v Ljubljani za sedaj 16 postreškov.

u— **Mučna senzacija** je včeraj proti večeru pokvarila promenado v Selenburgovi ulici. Iz poslopja Jadranske banke je bilo naenkrat slišati krik in kmalu se je raznesla vest, da se je v eni izmed pisarn zastrupila neka žena. Prispele je rešilni voz in policijski komisar je ugotovil dejanski stan. Včeraj je Jadranska banka v Ljubljani in v ostalih podružnicah izvršila zelo obsežno redukcijo osebja ter je samo v Ljubljani odpustila 38 uslužbencev, ki so sicer dobili odškodnine. Soproga reducirane bančnega sluga K. si je vzela odpust tako k srcu, da je izpila veliko množino lizola. Samomorilni poskus uboge žene je povzročil med ostalim osebjem zelo mučne prizore. V težkem stanju so nesrečnico z rešilnim vozom prepeljali v bolnico, kjer ji je bila nudena takoj vsa potrebna pomoč. Kakor nam pozno zvečer javljajo iz bolnice, se nahaja ga. K. izven nevarnosti.

u— **Policijske prijave.** Od srede na četrtke so bili prijavljeni policiji sledeči slučaji: 2 tatvine, 1 poškodba tuje lastnine, 1 prestopok kaljenja nočnega miru, 9 prestopkov cestnega policijskega reda, 1 lahka telesna poškodba, 1 prestopok obrtnega reda in 1 prestopok pasjega kontumaca.

u— **Poskušani vlom.** V noči na sredo je poskušal neznan vlomilec udrati v hišo št. 5 v Križevniški ulici. Splazil se je čez zid Auerpergovega vrta na streho in poskušal s pilo prepliti železno mrežo okna do stanovanja Viljama Bischofa. Sredi dela pa je očitno moral začuti sum, nakar je pobežnil brez uspeha in plena.

„Tombola“
nižjih poštah uslužbencev
vred tehniških ovir preložena
na nedeljo 4. maja t. l.
Odbor.

Iz Celja

u— **Razstava vajeniških izdelkov** v Celju se vrši povodom zaključka obrtno-nadaljevalne šole v nedeljo, dne 27. t. m. v šolskem poslopju meščanske šole v času od 9. ure dopoldne do 5. ure popoldne.

u— **Poskusno kuhanje s plinom** v Celju. Kakor smo že poročali, namerava odsek za plinaro v Celju preiskusiti uporabo plina pri kuhanju ter nuditi gospodinjam priliko, da se osebno prepričajo o vseh prednostih in eventualnih nedostatkih te kurjave. Prvi poizkus se je vršil včeraj dne 24. t. m. ter se nadaljuje v kuhinji Gospodinske šole skozi dva meseca vsak ponedeljek in četrtek ob 15. uri.

u— **Ribarsko društvo** v Celju ima v soboto, dne 26. aprila ob 20. uri zvečer v gostilniških prostorih hotela »Balkan« svoj redni občni zbor, na kar se člani opozarjajo.

u— **Pretep o velikonočnih praznikih.** V celjsko javno bolnico so prepeljali 26 letnega kmečkega fanta Irmančnik F. doma iz Rečice v Savinjski dolini. Tekom pretepa je dobil s cepinom težko poškodbo na glavi, da obstoja velika nevarnost za njegovo življenje. Koliko je pa za praznike sličnih slučajev, ko ljudje sploh niso iskali zdravniške pomoči.

u— **Nesreča.** Pri padcu si je zlomil nogo Anton Terglav, ključavničar pri prvi žični industriji v Celju. Sunil ga je neki tovariš tako nesrečno, da si je nakopal to težko poškodbo.

Iz Maribora

u— **Dva politična shoda.** Sinoči so priredili socialisti shod, ki pa je bil jako slabobisk. Otvoritev shoda se je zakasnila za dolgo časa. Končno se je zbralo okoli 300 ljudi. Nato je shod otvoril urednik Eržen, govorili pa so Ošlak, Bahun, Grčar in Favaj. Iz Ljubljane se je udeležil zborovanja Breskvar, ki je ostro nastopil proti sedanjí vladi in »Orjuno«. Ostali govorniki so napadali vlado, dr. Brejca in dr. Korošca radi krvolitja, ki se je pod njiju režimom dogodilo na Zaloški cesti. Hkrati so zborovali tudi klerikalci, na katerem shodu je govoril poslanec Zehot.

u— **Zopet prijeti tihotapec.** V včerajšnjem poročilu omenjeni tihotapec Fran Pirsch iz Grada je iz zapora mariborskega sodišča skušal iztihotapiti pismo na svojega ubeglega tovariša tihotapca Konrada Holzerja, brezposelnega fotografa v Lipnici. V pismu mu sporoča, da njegovega imena ne bo izdal in naj o prvi priliki v temnejši noči zopet prinese z drugim tovarišem iz Grada ciga retni papir, njemu pa preskrbi advokata, da ga reši zapora. Pismo so stražniki prestregli, obmejli financarji v št. Ilju pa so podvojili svojo priljnost. V sredo ponoči so slišali ob progi pri prihodu tovrnega vlaka neko žvižganje in kmalu na to zaslišali v grmovju Konrada Holzerja in Karla Perusa. trgovskega po močnika iz Grada, ki sta pravkar pri tihotapila 40 kg cigaretnega papirja. Pripljali so ju v Maribor. Ko je paznik na finančnem ravnateljstvu iskal pisarne, da izroči nova gosta, je eden tihotapa

cev ušel po stopnicah, vendar pa so ga že na oglu okrajnega glavarstva zopet ujeli. Drugi tovariš je mirno čakal svoje usode na hodniku.

u— **Nevaren goljuf.** Dne 25. marca t. l. je stražnik aretiral mladega človeka, ker je prišel preko avstrijske meje brez vizuma. Imel je pa pravičen potni list na ime Vrt Robert iz Prage. Ker se je zdel sumljiv, je policija takoj obvestila praško policijo, da se ugotovi njegova identiteta. Po fotografijah in daktiloskopijah je praška policija spoznala v njem Gottfrieda Miroslava, ki so ga že dalj časa zasledovala sodišča v Pragi in Košicah radi velikih goljufij. Prepotoval je Madžarsko, Rumunijo, Bolgarijo ter prišel v Atene, kjer je izvršil več goljufij in je tudi tamkajšnja policija dolgo časa za njim povpraševala. Iz Madžarskega je odšel v Nemško Avstrijo, od tod pa v našo državo, kjer ga je zagrabila roka pravice.

u— **Samomor.** Včeraj se je obesil v Mariboru brat znanega vinskega trgovca Frimmerja, 82 letni zasebnik Ad. Frimmer. Občesena so našli včeraj dopoldne. Vzrok smrti je bila duševna zmedenost, ki so jo povzročile razne skrbi.

Občni zbor trgovskega društva „Merkur“

Sinoči se je vršil 23. redni občni zbor trgovskega društva »Merkur«, ki ga je otvoril predsednik g. Alojz Lilleg.

Tajniško poročilo je podal g. Valentin Andrej Urbančič, ter naglašal, da je iz denarne krize izhajajoča splošna gospodarska kriza bila v preteklem letu zelo občutna. Ta kriza je imela za posledico tudi precejšnjo nezaposlenost. Nadalje je poročal o delovanju društva v prošlem poslovnem letu. Omenil je v prvi vrsti vajeniški odsek. Čim bo dovolj sredstev na razpolago se bo ustanovilo tudi vajeniško zavetišče. Učni odsek je priredil v letošnji sezoni dobro uspele tečaj za nemščino in italijanščino. Letos se bo skušalo uvesti še več tečajev, poleg jezikovnih še strokovne za knjigovodstvo, stenografijo in korespondenco. Veselični odsek ima v lanskem letu zaznamovati vsestransko lepe uspehe. V zadnjem času se je oživel tudi pevski in dramski odsek, ki ga vodi g. Vladimir Pfeifer. Končno je g. tajnik omenil društveno glasilo, ki se je imenovalo sprva »Narodno gospodarski vestnik«. Ker je prevladovalo mnenje, da je pri nas potrebnejši poučni list, se je listu dala ta smer in se je prejšnje ime opustilo ter dalo na predlog g. dr. Windischera novo ime »Trgovski tovariš«. Glavni urednik glasila je društveni odbornik g. Kavčič.

Udeleženo je tudi društvo pri akciji za »Trgovski dom«. Podporni sklad društva je podpiral nezaposlene in onemogle žlane ter vdove in sirote po rednih članih. Sklad je imel konec leta 1923, premoženja 16.650. 73 dinarjev. Posredovala za službe je v prošlem letu posredovala v 185 slučajih. Konec leta 1923 je štelo društvo 2 častna člana, 8 ustanovnih članov, 794 rednih in 73 podpornih članov.

Blagajniško poročilo, ki ga je podal blagajnik g. Josip Krek izkazuje nekaj prebitka. Blagajnik je izrekel zahvalo vsem institucijam za poklonjene denarne prispevke.

Po blagajniškem poročilu, ki je bilo soglasno sprejeto, je bila tudi odobrena izprememba pravil v tem smislu, da se število odbornikov zviša na 28. Med temi je 12 trgovcev, 12 trgovskih nastavlencev, 2 trgovki in 2 nastavljeniki.

Pred volitvami novega odbora je dosedanji dolgoletni društveni predsednik g. Lilleg izjavil, da iz zdravstvenih razlogov ne more več sprejeti tega mesta. Zborovalce je ta vest sicer osupnila, a g. predsednik je trdno vztrajal na svoji izjavi. G. dr. Windischer je nato v dolgem govoru oral neprecenljive zasluge, ki si jih je pridobil g. Lilleg za društvo. Omenil je, da je g. Lilleg deloval pri društvu od prvega početka, bil 20 let v predsedstvu društva in celih 11 let društveni predsednik.

V istem smislu sta obširno govorila tudi gg. Kavčič in Jelačin. G. Lilleg se je za izkazano mu priznanje pristožno veselil. Občni zbor ga je v priznanje njegovih velikih zaslug imenoval za častnega predsednika društva.

Za predsednika je bil nato izvoljen g. dr. Fran Windischer, za podpredsednika pa gg. Kavčič in Tori.

Po volitvah je g. Lilleg zaključil lepo uspehi občni zbor.

Vreme

Dunajsko vremensko poročilo. Sinoči je na Tirolskem še deževalo, dočim se je na severovzhodnem robu Alp že zjasnilo. Danes je bilo večidel oblačno. Avstrija leži na meji mrzlega zračnega toka. Tirolska bo prišla najbrže kmalu v gorek, južnozpaden tok. Tudi višinske postaje beležijo že višjo temperaturo. Napoved za petek: Najprej boljše, toplejše, potem spremenljivo in deloma oblačno. Nestalno vreme ostane.

Izjava.

Podpisani preključujem in obzalam ne-resnične in izmišljene vesti, ki sem jih širil o g. Jos. Reichu, trgovcu v Mariboru, da ima na skladišču in da prodaja mokro blago in da njegova tvrdka slabo stoji. Ker vse to ni res rad preključim in se zahvaljujem g. Reichu, da je odstopil od kazenskega postopanja proti meni.

Velika Toman, trgovec, Maribor.

Iz življenja in sveta

Katastrofa na gotthardski železnici

Zgodovina železniških nesreč beleži malo tako strašnih katastrof, kakor se je pripetila v noči od torka na sredo jutraj na gotthardski železniški progi pri Bellinzoni.

Mesto Bellinzona leži v majhni kotlini telesiškega kantona samo 237 m nad morjem ob vznožju treh gričev. Pokrajina je tu zelo romantična. Tik ob mestu teče v soteskah reka Tičino, ki radi neuri čisto rada naraste. Mesto je zavarovano pred morebitnimi poplavammi z nad pol kilometra dolgim nasipom. Čez reko vodi most, ki je 260 m dolg, 7 m širok ter ima 14 lokov. V Bellinzoni se steka poleg glavne gotthardske proge še več stranskih železniških prog.

V bližini bellinzonske postaje se je pripetila grozna železniška nesreča. Brzovlak, ki je prihajal iz Milana, je prav kar zapustil postajo in v par minutah vozil z brzino 60 km na uro, ker je imel veliko zamudo. Ekspresni vlak iz Basla je bil v polnem diru ter je bil namenjen na bellinzonski kolodvor. Ker je imel tudi on zamudo, se je prav tako žuril in je vozil s polno paro, čeprav se je bližal že postaji.

Bilo je ob 2. ponoči. Potniki so spali in dremali ob zastržih svetilkah. Naenkrat je zagledal strojevodja lokomotive, ki je vozila v hrib, prihajati z gorskega masiva navzdol svetilkačojo se pošast. Niti pomislil ni, da bi mu utegnili voziti na sproti brzovlak iz Svice. Vendar je po tignil za zavoro. Bilo pa je že prepozno. V trenutku pa se je čul strašen tresak, ki je vse oglušil. Potnike je vrglo s sedenjem in postelj, lokomotive pa sta se zariili druga v drugo. Položaj je postajal še ognel, ki je izbruhnil v vlak, ki je prihajal iz Italije, in kateremu je bil priključen direktni nemški vagon, ki je imel acetijsko razsvetljavo. Nastala je strašna eksplozija, ker se je hipoma vnel plin, in iz vagona je buhnil plamen, ki se je razširil na sosedne vozove. Vsi, ki so bili v vagonu, so planili kvišku, ter hoteli skozi vrata in okna, da se rešijo. Eksplozija pa jih je zadržala in storila svoje grozno delo predno so utegnili priti na prosto. Plameni so obšli trupla ter jih grozno obžgali. V strašnih bolečinah so vsi potniki v tem vagonu izdihali. Ogenj se je med tem razširil tudi na sosednje vozove. Trajalo je du bro uro, dokler so ljudje prišli k sebi ter videli v kakšnem položaju se nahajajo. Tisti, ki so dobili samo lažje poškodbe, so brž ostavili vagon in začeli pomagati pri gašenju. Zenske so skoro vse ležale v nezavesti in so jih morali mučiti z vodo in tretji po sencih, da so se osvestile.

Na mestu nesreče je nastala silna panika. Lokomotive so ležale razbite na kose. Promet na progi je bil ustavljen in z bližnjih postaj so se pripeljele različne ekspedicije, ki so takoj začele reševalno akcijo. Ugotovila so se strašna dejstva. Najprej so spravili na varno težko in lahko ranjeno osobe in potništvo, katerega so odpravili v bellinzonsko bolnišnico, kjer so ranjenecem zdravniki nudili prvo pomoč. Šele pozneje so začeli zbirati in vlačiti izpod ravnalin mrtva trupla. Dognalo se je, da je težko ranjenih nad 50 oseb, mrličev pa že deslet nad 30. Vlakovodje štirih strojev (vsak vlak je imel po dve električni lokomotivi) so ležali mrtvi med zmečkanim železjem.

Natančni podatki o žrtvah še ni. Ve se le to, da se je v obeh vlakih vozilo 15 Švicarjev, 45 Nemcev, 52 Italijanov, 2 Norvežana, 2 Čehoslovake, 2 Francoze, 2 Angleže in štirje Američani. Natančna identiteta žrtv še ni dognana. Najtežje je določiti istovetnost ožganih trupel, ki so zgoreli v prvem nemškem vagonu, kjer je eksplodiral acetijski.

Olede vzroka te pretresljive katastrofe se menja križajo. Dočim trdijo žu-

lezniški organi, da je povzročila nezgodo nenavada zamuda obeh vlakov in brzina, s katero sta brzovlaka vozila, pravi druga verzija, da je zakrivil nesrečo le strojevodja vlaka, ki je prihajal iz Milana. Ta je baje prezel signal, ki je stal na »stoj«, in ker je bil vlak v polnem diru, ga ni več mogel ustaviti.

Materijal obeh razbitih vlakov, od katerih so ostali deloma ohranjeni le nekateri zadnji vagoni, je bil švicarski. Italijanski vlak je bil sestavljen iz šestih voz prvga in drugega razreda za potnike, enega voza za prtljago, poštnega vagona in dveh lokomotiv. V Chassu pred Bellinzono se je italijansko vlakospremno osobe izmenjalo in na njegovo mesto so stopili švicarski železničarji.

Poleg nenadomestljivih človeških žrtv je tudi materijalna škoda ogromna. Cenijo jo na 7 milijonov švicarskih frankov. Od materijala bo najtežje nadomestiti lokomotive, ki so bile napravljene specielno za gorske vožnje po znani gotthardski progi. Kakšne vsote pa bodo zahtevale od železnice rodbine ponesrečencev, to se še ne da približno oceniti. Gotovo je pa, da ta vsota ne bo skromna.

Nesreča na gotthardski železniški progi je največja železniška nesreča, ki se je doslej pripetila v Švici. Pred to nezgodo je pomembna železniška nesreča, ki se je zgodila 21. novembra lani pri Palasleuxu. Zahtevala je 6 mrtvih in štiri težko ranjene. Pred to nesrečo je pa veljala za najtežjo železniško katastrofo nesreča pri Dietrichenu, ki je 17. avgusta 1915 zahtevala 7 mrtvih in 6 težko ranjenih.

Otvoritev angleške državne razstave

V sredo je angleški kralj otvoril v Wembleyu, velikem parku severozapadno od Londona, angleško državno razstavo, ki je ena največjih razstav in največjih razstav, kar jih je sploh kdaj bilo. Otvoritvi je kljub slabemu, deževnemu vremenu prisostvovalo nad 150.000 ljudi. Slovesni akt je bil izvršen v palači za to zgrajenem ogromnem stadionu, kjer je sprejel kralja in kraljico prestolonaslednik princ Waleski, ki je predsednik razstavnega odbora. Kralj je otvoril razstavo s kratkim nagovorom, v katerem je povdarjal, da priča razstava po svoji edinstveni veličastnosti o moči in ogromnosti proste zveze držav britskega imperija. Končal je z željo, da bi ogromno delo, ki ga predstavlja razstava, ne koristilo le britanskemu imperiju ampak vsemu svetu.

Kraljev govor so razširili v svet po brezžičnem telefonu, tako da ga je poslušalo hkratu več milijonov ljudi. Ministrski predsednik Macdonald se otvoritvenih svečanosti ni udeležil, ker je bil po nujnih vladnih poslih zadržan. Posetil pa bo razstavo še ta teden in z njim vred tudi vsi oni člani vlade in parlamenta, ki v sredo niso bili navzoči.

Razstava je sestavljena v največjem obsegu. Zastopani so vsi dominijoni, vse kolonije in vse države, ki stoje pod angleškim protektoratom, zastopana več kot četrtina vsega prebivalstva na zemlji. In to dejstvo je, ki daje razstavi poseben čar, v tem je njen glavni pomen in namen. Gospodarskih ciljev ne zasleduje, vsaj v prvi vrsti ne; gre pred vsem za politično stran: obiskovalci in pričakujejo jih na milijone iz vsega sveta — naj doka čim globlji utis o silnosti, o nepremagljivosti angleškega svetovnega imperija.

Načrti za nove zračne proge. Nemški »Aeroklub« v Berlinu snuje več načrtov za nove zračne proge, oziroma za podaljšanje že obstoječih zračnih prog. Zračno črto London-Berlin name-rava podaljšati do Moskve. Na ta način bi potnik, ki se ukrca na letalo jutraj v

Londonu, zvečer dospel v Königsberg, naslednjega dne pred večerom pa bi bil že v Moskvi. Druga name-ravana zračna proga gre od Berlina do Stockholma z medpostajama Bremen in Hamburg. Tretja proga, katero ima »Aeroklub« v mislih, je črta Berlin-Praga. Podjetje se nadeja, da bo vse te načrte lahko realiziralo deloma že letos, deloma pa prihodnje leto do spomladi 1925.

Anatole France proti podpljču. Francoski pisatelj A. France, ki je pred kratkim praznoval osemdesetletnico svojega rojstva, priobčuje sedaj v francoskih listih protest proti uporabi podpljča. Temu ločilu ne pripisuje on nobene vrednosti in važnosti. Imenuje ga bastarda, ker ni niti velika, niti pika, in peldira za to, da se podpljče enkrat za vedno odpravi.

Prvi nebotičnik v Nemčiji so zgradili ne v Berlinu, ampak v Düsseldorfu. Stavba je 55 in pol metra visoka in ima 13 nadstropij nad zemljo. Načrt za zgradbo je napravil arhitekt prof. Kreis, hiša pa je sezidala »Allg. Hochbaugesellschaft« v Düsseldorfu. Imenovani nebotičnik bo v Nemčiji kmalu prekosila zgradbo, katero dogotavlja isto stavbeno podjetje v Frankfurtu ob Meni. Ta hiša bo za štiri in pol metra višja od düsseldorfške zgradbe ter zaenkrat najvišja stavba na nemških tleh.

Nemški kronprince — prostozidar. Nemški kronprince se je vpisal med prostozidare. Listi poročajo, da se je odločil k temu koraku vsled tega, ker se nadeja, da mu bodo prostozidarske organizacije v mednarodnem svetu pomagale na nemški prestol. Vest pa zveni precej neverjetno in tudi kronprince sam jo dementira.

Rusija nabavlja avtomobile. Moskovsko podjetje »Autoprompory« je podpisalo z italijansko tvornico za avtomobile »Fiat« kupno pogodbo za 120 tovrstnih avtomobilov. »Fiat« izročil vozila proti dveletnemu kreditu. Rusija bo odplačevala avtomobile v rednih tromesečnih obrokih ter bo vozila porabila za Kavkaz, kjer je železniški promet zelo pomanjkljiv.

Pogasti legar v Budimpešti. Iz Budimpešte poročajo, da razsaja v mestu in okolici pogasti legar, katerega so tja zanesli najbrže cigani. Dosedaj je tej epidemiji podleglo že mnogo oseb, nešteto pa jih je v karanteni.

Ameriško zračno brodovje na poti okoli sveta je pravkar dospelo na otoko Aleute, odkoder bo nadaljevalo svojo turo dalje po določenem načrtu. Vožnja je dosedaj srečna in brez večjih nezgod ali znatnih zaprek.

Češko in hrvatsko. Iz Lequetia, kjer se nahaja v izgnanstvu družina Karla Habsburškega, živi tudi nadvojvoda Oton, prvorojenec Karla Zadnjega in Zite Parmске. Princ se učil raznih predmetov in študira tudi jezike — poleg madžarščine se baje bavi tudi s češčino in hrvaščino. Habsburgovci namreč menijo, da pridejo še kdaj na cesarsko solnce...

Hilda Hanika porodila v zaporu. Na velikonočno soboto je Hilda Hanika, morilka čl. kapetana Hanike, v brn skem zaporu, kjer je sedaj pod nadzorom, povila dete ženskega spola. Otrok ostane do nadaljnjega pri materi, njegovo nadaljno usodo pa določi sodišče.

Turški natečaj za spomenik Kemala paše. Angora ima sedaj posebno komisijo za postavljanje spomenikov turškemu rodoljubu. Pravkar je komisija razpisala natečaj za spomenik Kemala paše. Natečaja se lahko udeleže turški, nemški, francoski in italijanski kiparji.

Strašno prorokovanje. Petrograjski geolog profesor Fedorov je nedavno objavil rezultate svojih najnovejših raziskavanj. Ti rezultati so povzročili strašno konsternacijo v celi Rusiji. Profesor je namreč izjavil, da je ob severnem in južnem tečaju opaziti neko čudno gibanje. To gibanje se tolmači tako, da se bo severno in južno ledeno

morje prelilo preko Evrope in Afrike in oba kontinenta formalno razkosalo. Mnogi učenjaki so seveda izjavili, da so te Fedorove izjave sila fantastične. Praznoverni ljudje pa verujejo, da bodo vse te grozote nastopile. Ljudski komisariji tu prav nič ne morejo pomagati. Narod je zbežan in veruje v konec evropskega kontinenta.

Usodna vročina v Indiji. Iz Indije prihajajo dan na dan nova poročila o silni vročini, ki je letos nastopila izredno zgodaj. Slučajni solničarje so že sedaj posebno številni. Vse delo je zastajalo, ljudje skoraj nič ne jedo, temveč živajo samo hladilne pijače in se kopajo ter počivajo.

Janez Šubic

K današnji obletnici njegove smrti

Rodbina Šubicov v Poljanah nad Škofjo Loko je dala tri generacije, tri stopnje slovenskega umetniškega razvoja: ded Pavle je poleg mlinskega poklica rezbaril svetnike in kipe, sin Stefan je bil rezbar in cerkveni slikar, vnuki so šli po svetu in se šolali pri velikih umetnikih. Največje ime in obenem največji pomen za slovensko slikarstvo sta si pridobila Janez in Jurij, ki sta oba rano legla v grob. Starejši Janez je umrl v Kaiserslauternu pred petintridesetimi leti, jedva v 39. letu starosti, komaj na pragu moškega ustvarjanja.

Janez Šubic se je rodil 26. okt. 1850 kot najstarejši sin Stefana Šubice. Oče ga je sicer poslal v ljubljansko gimnazijo, a po dveh letih šolanja ga je pridržal v svoji delavnici, kjer je pomagal pri cerkvenih naročilih. Tudi samostojno je že izvrševal očetova dela, posebno pa pozneje, ko ga je poslal oče v uk k Janezu Wolfu, klasičnemu mojstru slovenske freske, idealnemu mučniku v dobi političnega prebujenja slovenskega naroda. Iz Wolfove delavnice je odšel Janez l. 1871. na benečansko akademijo in po štirih letih šolanja preko Florencia v Rim. Tovariši mu je bil češki slikar V. Hynals, učenec Wolfovega prijatelja Feuerbacha. V tem času je dobil akademsko darilo za kompozicijo »Raffaellova smrt«, pozneje predstavljano kot živo sliko v ljubljanskem gledališču. Glavni tema pa so ostale cerkvene slike. V Rimu je dozorela velika oltarna podoba sv. Martina za Šmartno pod Šmarno goro, prestudirano delo klasične vrednosti. Po vrnitvi v Poljane je slikal Janez freske v Horjulski cerkvi in v cerkvi v Baku, kmalu pa se je podal na Dunaj, kjer je tedaj bival njegov brat Jurij. Vstopil je v delavnico Hansa Makarta ter sodeloval pri ogromnem umetniškem aparatu ljubljanske spreveda.

Naročila iz domovine niso izostala. V stik je prišel s Stritarjem ter mu narisal dve ilustraciji za »Zvon«. Poleg Jurija je bil tedaj v tovaršiji tudi pred kratkim umrl češki slikar Maks Pirner. Iz Dunaja je želel priti v Pariz, kjer je bival V. Hynals, a doletel ga je poziv v Prago, kjer so baš Čehi pričeli s slikarskim okrasom Narodnega gledališča. Prišel je tu v prijateljski stik z mojstri M. Ale-

sem, I. V. Myslbekom in mnogimi drugimi. Izvršil je več stenskih slik iz Alesevih in Zeniškovih ciklov. Po končanem delu je bival Janez izmenoma na Dunaju in v Poljanah ter izvrševal naročila. L. 1883 pa so ga Čehi pozvali vdrugič k delu za Narodno gledališče, ki je bilo med tem pogorelo. Tedaj je dobil še več del, kot prvič, da pogajali so se celo za izvršitev glavne zavese z njim. Naročilo je dobil potem V. Hynals, ki ga je s pomočjo Jurija Šubice izvršil. Še eno javno naročilo je izvršil v Pragi: grafite slike na poslopju mestnega vodovoda, skupno delo F. Zeniška in M. Aleša; potem pa se je vrnil na Dunaj, kjer je nastala olinata »Prodajalca sadja«.

V Poljanah je bil l. 1884. navzoč pri očetovi smrti in je dovršil nekaj očetovih naročil. Tudi portretiral je mnogo. V Poljane je dobil poziv za profesorja na umetno-obrtni šoli v Kaiserslauternu v Renski Palaciji. Tam ga je čakalo obilo dela. Novo muzejsko stavbo je okrasil z mnogobrojimi alegoričnimi skupinami, zraven je poučeval z izvrstnim uspehom in v splošno zadovoljnost. Ko je muzej pogorel, je moral slikanje ponoviti, razen tega mu je vlada oddala konservatorska, mnogi privatni naročniki pa različna dekorativna dela. V tem času je prepotoval Nemčijo in Holandijo, kjer je sodeloval pri antwerpski razstavi. Za domovino je delal še dvakrat; skupaj z bratom Jurijem sta okrasila novi ljubljanski muzej, kjer je »Karniolija« Janezovo delo. Za delo »Oesterreichische Monarchie in Wort und Bild« pa je napravil v zvezkih »Kraim« in »Küstenland« precej ilustracij slovenskih noš in narodnih običajev.

Naporno delo v Kaiserslauternu je spodbudilo Janezu zdravje. Bil je splošno neznave narave, občutiljiv telesno in duševno. Pljučnica, ki ga je položila spomladi 1889 v posteljo, mu je prekinila niti življenja 25. aprila. Slovesno je bil pokopan v Kaiserslauternu, vlada in družina Šubiceva sta mu skupno postavile spomenik.

Slikarsko delo, ki ga je zapustil Janez Šubic je vkljub njegovi zgodnji smrti izredno veliko. Veliko tehnično znanje in splošna vestnost sta mu dovoljevala širokopotezno delavnost. Njegove cerkvene slike in freske se nahajajo na Kranjskem, v Primorju, na Hrvaškem in v Bosni. Celo v Ameriko so jih odnašali misijonarji. Glavna posvetna dela pa so še danes v zasebni lasti na Dunaju, v Monakovem, Kaiserslauternu in na Češkem. Zbirko slik in načrtov nam je ohranil nedavno umrl svetnik Ivan Šubic, Janezov bratranec, v neobičajnem razumevanju in pieteti. Popolen pregled in študij Janezovih slik pa je še danes baš zaradi teritorialne razdelitve skoraj nemogoč.

Janez Šubic se je razvil iz domačega cerkvenega slikarja v idealističnega umetnika, ki je pozneje v stiku s sodobnim življenjem pričel slikati realistično. Dasi je deloval večinoma v tujini, ima njegovo delo velik pomen za slikarstvo na Slovenskem, kajti razvoj je vendar navezal na njegovo stopnjo in se poslej ni več prekršil. Zeleti bi bilo le, da se ob priliki današnje obletnice omogoči Narodni galeriji nakup Šubicevih del, da bo pomembni umetnik lahko govoril svojo, v petintridesetih letih dokaj napredovanemu narodu. Naša kulturna zavest in spoštovanje duševnega stvarnika bi na ta način najprejnejše počastila spomin Janeza Šubice.

Ptičji pomenki

«O, vi pa vaš jeziki!» se je zadržala stara kavka na franciškanški cerkvi nad mladim golobom. «Da vas le sram ni. Velikonočno soboto ste šli seveda na Šmarno goro, samo da vam ni bilo treba za procesijo. Poznam vas do kosti. Vi pa morala, vi pa verna! Mislite si: »Na Šenklašču sem rojen, bo že Bog skozi prste pogledal.« Pa ne bo! Ali mislite, da je Bog Jurist s pokvarjenim vago, sleparskimi paragrafi in zavezanimi očmi! Bog bo takrat kar naravnost udaril in le glejte, kakšen odgovor mu boste dajali.»

Mlad golob je bil precej v zadregi, posebno ker se je vsa franciškanška kavkarja smejala in se šepetala nad njim, nazadnje se je pa le ofunčal in odgovoril:

«Ljuba kavka, bolj pobožna kot poštema, bolj zato čista, ker se te nihče ne usmili, bolj hudobna kot ljubezniva! Sodnega dne se jaz ne bojim. Če me pa bodo gospod Bog kaj pobarali, jim bom že tako povedal, da se me bodo usmili. Mislim pa, da vedo za moje grehe in jih najbrže ne bo posebno veselilo, če bi vso tisto grdobljo z novega pogreval in jo razkladal na široko pred nečimrni svetniki in sramečljivimi devicami. Da se bom pa na Ljubljano izgovarjal, kolikor se bo le dalo, tega ne prav nič ne tačim.

Ljubljansko močvirje, megla, eviček in bar bodo morali tudi nekaj grehov nase vzeti. Z eno besedo, jaz bom rekel gospodu Bogu, če me bo vprašal za moje grehe: »Ljubi gospod Bog, saj sam veš, kaj bom pravil, Ljubljancem, sem, to je vse!« ...»

Kavkarja se je jela dreti vsevprek: »Ne blatite naše prestolice! Izdajate! Radič! Pašič!« Te in druge, če hujše psovke so letale na mladega goloba.

Ko se je skupščina poudrila, je začela stara kavka:

«Zalostna leta smo doživeli! Šenklaščki golob se dviga nad franciškanško kavko! Ali mislite, da v Ljubljani ni več vere in morale? No, le povejte, zakaj ste šli na Šmarno goro mesto k pirceriji?!

Golobič se je razjezil in odgovorjal:

«Kaj bom hodil k procesiji! Saj jih je bilo drugih dovolj! Če vse bratovščine, lemenatarji, kanoniki in sam preljudi gospod škof ne izmolijo Ljubljani boljše morale, je tudi ubog golob, kakršen sem jaz, ne bo. No in kaj je bilo? Ali še ne veste? Komaj so procesije minule in je morala na moko legla na požegnano Ljubljano, je že ljubljanska pomladna ljubezen začela gozd pod Rožnikom. Presneti Ljubljancem! Trava in rosje pod Ti-voljem in Rožnikom bi morala biti zanje železna, vsaj spomladi.»

«Svinjar! Kvantač! Čarugal!» so se

začele dreti kavke nanj. Golobu je postajalo tesno. Stara mati kavka je prikipevala jeze in boguvdanega sramu in ekinila strogo mladščem, ki so radovedno prisluskovali:

«Alo, mar ne Prešern! Zvečer pa nazaj, da ne bo pohujšanja!« Ko je mladi zarod odrčal na Prešernov spomenik, je pristavila oprezno: »Bog se nas usmili! V Ljubljani smo, spomlad je in človek ne more ničesar vodo-ti ...»

Golob se je okoražil in prešerno nadaljeval: »Sicer pa so mi moji šenklaščki prijatelji natančno povedali, kako misli so obhajale Ljubljano na velikonočni procesiji. Če hočete, vam natančno povem.»

«Le dajte, le dajte, če ni pohujšilvo,« so se oglašile radovedne franciškanške kavke.

Golob se je že košato odrezal: »Kaj bo pohujšljivo, ko je pa resnično! Veste, pri nas je stara golobica, ki gnezdi nad zakristijo; ta ima dar prorokovanja in zna čitati človeške misli. Pri procesiji je nasrival letala nad ljudmi in prisluskovala njih mislim. Strašno! Prav za nekom je stopal bogat trgovec in goreče molil s svečo v roki!

«Ljubi Bog, naj mojega konkurenta hudič vzame in cene blagu naj vsaj do jeseni ne padejo. Tudi to lepo prosim, da bi banka ne prišla na sled mojim knjigam, sodbno bom pa že sam na večerjo povabil ...»

Z njim za par je šel velik industrija-lec:

«Ljubi Bog, ti veš, da brez tvojega blagoslova tudi industrija ne more procvitati. Kaj bo beograjska vlada in njene odredbe, če bi ne imela midva, ljubi Bog, svojega lastnega konta. Ti meni srečo, jaz pa tebi zvonove, saj lanskimi še nisi popolnoma poravnal, ker si pustil delavce stavkati. Ljubi Bog, sedaj mi zopet grozi stavka, ti pa potrebuješ zvonov, kaj bi govorila, vsak pol kot stara kompanjona in tebi še čast in slava povrh, meni pa prav toliko denarja.»

Tudi uradnik, ki je nerodno skrival za njima izposojen cilindri, ni bil preveč skromen v svojih željah: »Ljubi Bog, predstojnik je obel, saj je bil že zadnji čas. Mož je pobožen, daj mu zdravila in vzemi ga k sebi, saj imaš rad pobožne ljudi. Jaz pa naj se še nekoliko pokorim na tem grešnem svetu; daj torej, da pridem po njegovi smrti na njegovo mesto. Tisto malenkost pri računih zadnjič ob sklepu mi pa odpusti! Bil je megljen dan, optik mi je vstavil napačno steklo pri očalih in zmotil sem se. Sicer pa ni bilo veliko. Ti je trgovce in banke pogled in končno pomislil, da sem uradnik.»

Dijak, ki se je nanovo zaljubil, je molil: »Ljubi Bog, omehčaj Marič srce in se bolj njenim starišem. Moji soneti tega ne zmorejo. Daj mi zadostno iz matematike in še Marico povrh, saj veš, da vsako pomlad resno mislim na poroko. Ljubi Bog, ki mi vidiš v srce, daj mi vsaj

Marico, če že moram za zadostno odnehati, daj mi vsaj Marico, tudi v tem slučaju ni zaroča izključena.»

Sodnik in zdravnik sta pa precej enako molila: »Ljubi Bog, ti si večji od naju, tudi, v najhujših stotokah. Če naju kdo obrekuje na onem svetu, nikar mu ne verjemi! Palot je in neozdravljiv je bil, pa naj govori, kar hoče! Ti že veš!»

Advokat je miral zelo tiho in previdno: »Gospod Bog! Če pogledamo na stvar zgolj juridično, tedaj moramo označiti dejanski stan stvari takole: vsaka stvar ima senčno in solčno stran. Vidiš, gospod, jaz sem se držal vedno senčne strani. Ker se je manj videlo. Mojim žrtvam, ki se drznejo trdit pred tvojim obličjem o meni kaj slabega, pa nikar ne verjem! Sicer pa prinesem na on svet s seboj tozadavni dokazilni material in vse potrebne paragrate.»

Pek in mesar sta tudi precej enako molila: »Ljubi Bog, pravijo sicer, da dobra mera in vaga v nebesa pomagata.

Midva pa bi še rada nekoliko živela na tem svetu in se zato drživa slabe mere in vage. Ko bo prišel čas, se bomo pa že poravnali. Tudi tisto o ščurku v zemlji in zastrupljenosti s klobasami, kakor so zadnjič govorili in pisali po mestu, ni res. Ti že veš.»

Ostlinčar je bil pa tudi zelo previden in je zelo tiho molil:

«O, gospod! Cene in porcije mi ne delajo skrbi, pač pa vino. Naš narod živa

Gospodarstvo

Državna trošarina na vino in občinske doklade

V »Uradnem listu« št. 35 je objavila delegacija ministrstva financ v Ljubljani statistiko o državnih trošarinah na vino (vinski mošt) in o občinskih dokladah k tej trošarini v Sloveniji za leto 1922. in 1923. Iz tabele I. je razvidna obremenitev vina z občinskimi dokladi, in sicer število občin, ki v posameznih davčnih okrajih pobirajo doklade in številni občin, ki jih v dotičnih davčnih okrajih sploh nimajo, ter odstotna obremenitev v posameznih občinah; iz tabele II. so pa razvidne količine vina, ki so bile zatrošarinjene v posameznih okolišnih oddelkih finančne kontrole ter zneski državne trošarine in občinskih dokladov k tej trošarini, ki so bili od dotičnih količin pobrani.

Za letošnje morala delegacija zneske državne trošarine in občinskih dokladov izkazati po okolišnih oddelkih finančne kontrole in ne po davčnih okrajih, ker statistični dati po davčnih okrajih ne bi bili zanesljivi. V bodoče se bo to uredilo enotno.

V ozemlju ljubljanske oblasti je bilo zatrošarinjenega vina in vinskega mošta: v letu 1922. 170.944,04 hl, v letu 1923. pa 192.660,65 hl. Od tega odpade na Ljubljano: v letu 1922. 63.575,14 hl in v letu 1923. 57.588,33 hl. Ljubljana je torej v letu 1923. nazadovale, ozemlje ljubljanske oblasti sploh napredovalo.

V ozemlju mariborske oblasti je bilo zatrošarinjenega vina in vinskega mošta: v letu 1922. 153.381,11 hl, v letu 1923. pa 201.175,09 hl; torej v letu 1923. napram letu 1922. znatno več.

Državne trošarine (35 Din, oziroma za mošt 25 Din od hl) je bilo plačane v ozemlju ljubljanske oblasti: leta 1922. 5.983.521 Din 67 p, leta 1923. pa 6.743.245 Din 45 p. Od te svote je bilo pobrano v Ljubljani: leta 1922. 2.225.129 Din 90 p, leta 1923. pa 2.015.591 Din 55 p.

V ozemlju mariborske oblasti je pa bilo pobrane državne trošarine: leta 1922. 5.368.262 Din 13 p, leta 1923. pa 7.041.160 Din 93 p.

Obremenitev vina in vinskega mošta z občinskimi dokladi se je gibala v letu 1922. kakor tudi v letu 1923. v splošnem med 25 odst. in 250 odst. drž. trošarine. Višje obremenitve so bile izjemoma. Pobiralo je pa občinske doklade v ljubljanski oblasti od 362 občin leta 1922. 159 občin, leta 1923. pa 286 občin; v mariborski oblasti pa od 699 občin leta 1922. samo 114 občin, leta 1923. pa 259 občin.

V vsem skupaj se je na občinskih dokladah k trošarini na vino in vinski mošt v ljubljanski oblasti prebralo leta 1922. 4.953.589,51 Din (od tega zneska odpade na Ljubljano 3.367.720 Din); v letu 1923. 10.722.392,28 Din (od tega v Ljubljani 5.215.618 Din); a v mariborski oblasti v letu 1922. 1.523.494,95 Din, v letu 1923. 6.030.266,73 Din.

Vsi ti podatki se nanašajo samo na navadna vina od soda in v steklenicah, ne pa tudi na šampanjce in takozvana »fina vina«, kakor malaga sherry, itd.

Evropski železni trg

V glavnih evropskih državah, ki prodajajo železo in jeklo, tožijo, da je povpraševanje v zadnjem času nekoliko popustilo. Cene pa se že dalje časa držijo na priložni enaki višini. Oslabljenje cen v zadnjih dneh je prav neznamito.

Na češkoslovaškem trgu pokazuje domači konzum vstrajno razpoloženje za nakupovanje in so izgledi, da bo to razpoloženje še nekaj časa trajalo. Iz balkanskih držav prihajajo naročila, ki pa niso baš velika, ker zaostaja tamkajšnja stavbna delavnost, kjer vlada precejšnja denarna kriza, zlasti v Jugoslaviji. Jugoslovanski uvoznikom so češkoslovaške cene previsoke.

Na nemškem trgu je kupčija v zadnjih dneh tako v železu kakor v jeklu precej popustila. V Nemčiji vlada hudo pomanjkanje denarja, ki se težko občuti

inak preveč alkohola in savska voda iz ljubljanskega vodovoda je kakor nalašč zanj. Vedno sem skušal v svoji kleti posnemati, o gospod, tvoj čudež v Kani Galileji in to v veliko zadovoljstvo mnogih gostov. Gospod, če se mi ni vselej posrečilo, odpusti! Ljudje so sitni, ampak jaz jih že uženem. Pijanci so in jezike imajo. Ampak mašno vino, ki ga dajem v cerkve, ni bilo po moji vednosti skoro nikoli zvođeneno!

Golob je umolknil. Končno pravi stara kavka: »Glejte si no, taki so! Pa jih človek gleda na cesti in jih spoštuje... Zanimivo bi bilo vedeti, kaj bi naše dične kavke molile,« ter je pri tem s pogledom pšvrknila mlado mater kavko.

Golob pa pravi: »Da, saj res! Nad procesijo je frfotala pred rotovžem tudi mlada kavka in molila: »Ljublj Bog, vrzi staro kavko iz njenega gnezda. Stanovanjska kriza me sili k tej molitvi. Staro je in brez otrok, gnezdi pa že dve leti v svojem jalovem gnezdu za Bogom Očetom na pročelju cerkve, kjer se najlepše ljublj. jaz pa imam otroke, daj meni gnezdo za Bogom Očetom!«

Razjarjene kavke so se vrgle na goloba, ga oključale in trgale, dokler ni rezeval padel ves krvavec na tlak pred cerkvijo, kjer je klavno poginil.

v vsem nemškem gospodarskem življenju. Cene so zelo neenake in nagibajo na oslajenje.

V Franciji je železni in jekleni trg v znamenju valutnega vprašanja. Zboljšanje franka je cene železu in jeklu za inozemstvo močno podražilo, radi česar postaja angleška konkurenca opasna. Večina podjetij je za enkrat z naročili popolnoma zaposlena.

Na belgijskem trgu pokriva domači konzum le najnujnejše potrebe. Prav močno se občutita nemška in angleška konkurenca. Prošli teden so bile nastopne cene: sirovo železo 440 belg. fr., železo v palicah 725 belg. fr., pločevina 875 do 925 belg. fr. za tono.

Na luksemburškem trgu se je položaj napram februarju močno poslabšal radi skoka franka. Domači konzum je rezerviran, ker so sedanje cene v frankih previsoke. Ist tako peša izvoz, ker so cene visoko nad svetovno pariteto. Luksemburška produkcija v februarju izkazuje napram istemu času lanskega leta znaten porast.

Na angleškem trgu pričakujejo ponovnih večjih naročil iz inozemstva. Po ložaj je že dalje časa priložni enak in so cene precej stabilne. Le kupčija v sirovem železu je za malenkost popustila.

Tržna poročila

Novosadska blagovna borza (24. t. m.)
Oves: baški, duplikat kasa 250. Turščica: baška, duplikat kasa 232,5 do 235; maj-junij, duplikat kasa 245; junij-julij, duplikat kasa 250. Fižol: beli, duplikat kasa 735. Moka: baza »2« 442,5; »5« 340; »6« 330. Celokupni promet 40 vagonov. Tendence mlčna.

Dunajska blagovna borza (23. t. m.)
Tendence zelo mirna. Kupčija skromna. Kupčijski zaključki v jugoslovanski in rumunski so jako redki. Avstrijska pšenica se je trgovala po 3250 do 3325 aK s postaje. Prijaznejše se je razvijala kupčija v rži. Radi majhnih zalog so cene ovsa čvrste. Prodaja turščice je nadalje slaba. Notirajo za kg (vključno blagovnoprometni davek): pšenica domača 3250 do 3350, rumunska 3350 do 3500, jugoslovanska 3500 do 3600, rž domača 3100 do 3200, ječmen domači 3450 do 3600, češkoslovaški 3600 do 3900 ječmen za krmo 2750 do 2850, turščica 2750 do 2850, oves 2750 do 2850, moka »0« domača 5700 do 5800, madžarska 5200 do 5500, pšenični otrobi 2100 do 2200 aK.

Železniški promet z Reko. Pri zagrebški železniški direkciji se je vrnila tle dni konferenca z delegati italijanske železniške direkcije v Trstu glede prometa med našo državo in Reko. Določeni so dnevni redni tovorni vlaki v obe smeri ter časi čakanja osebnih vlakov na Reki glede na priključke italijanskih vlakov. Razen tega so rešena vprašanja službe v zvezi s skupno službo na postaji Reki. Pri osebnih vlakih št. 312 in 313 bodo priklopljeni osebni vagoni za direktno zvezo Zagreb-Rim.

Železniška konferenca v Trstu o vprašanju jadranskih tarif. Pred prazniki se je sestala v Trstu mednarodna konferenca v svrhu ureditve vprašanja tako zvanih jadranskih tarif. Na to konferenco so poslale svoje zastopnike Italija, naša kraljevina, Madžarska, Avstrija in Češkoslovaška. Konferenca je razpravljala na podlagi predloga italijanske vlade, katerega kratka vsebina je nastopna: pogodbenne stranke se obvezujejo, da za svoj uvoz in izvoz, ki gre preko pristanišč v Trstu in Reki, dovolijo na svojih železnicah popust, ki bi znašal 30 odst. napram lokalnim tarifam.

Uporaba posojila Državne hipotekarne banke. Ministrski svet je sklenil razdelitev posojila Državne hipotekarne banke v znesku 15 milijonov švicarskih frankov in oha med drugimi: Skopje 15 milijonov Din, Beograd 25 milijonov Din, Južna in Zapadna Srbija, Vojvodina, Hrvatska in Slavonija, Slovenija, Orna gora in Dalmacija po 5 milijonov Din.

Prisilna poravnava beograjske Komercijalne banke. Iz Beograda poročajo, da se je pri razpravi o prisilni poravnavi Komercijalne banke sklenilo priznati prioriteto vložnikom pod 20.000 Din. Tem se naj vloge izplačajo tekom 6 mesecev z 10-odst. obrestmi.

Pomorski promet naših pristanišč. Po izkazu pristaniškega poglavarstva je v šibeniško luko dopotovalo v prvem tromesečju t. l. 415 parnikov s 100.125 tonami in 78 jadrnic s 3812 tonami, skupaj 103.937 ton. V istem času je prispele v splitsko luko 1057 rednih in drugih domačih ladij, parnikov in jadrnic. Tujih ladij je prispele skupaj 169.

Dobave. Pri odložitvi za mornarico v Zemunu se bo vršila dne 14. maja ofertalna licitacija glede dobave 30 ton strojnega olja, 10 ton motornega olja in 10 ton bencina za motorje; pri intendaturi Dravske divizijske oblasti v Ljubljani pa se bo sklenila dne 12. maja pogodba za dobavo 1400 kg zmlate rdeče paprike. Natančneje v Trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani. — Direkcija državnih železnic v Ljubljani razpisuje ofertnalno licitacijo dne 8. maja za dobavo 3830 kg drogrov iz med različnih dimenzij in dne 4. maja za dobavo 2 cistern plinovnega olja. Pogoji v vpogled pri ekonomskem odložitvi Direkcije državnih železnic v Ljubljani vsak delavni dan od 10. do 12. ure.

Banca commerciale Triestina je imela nedavno občni zbor. Celokupni promet v problem poslovnem letu je znašal 55.793.348,624 lir. Čisti dobiček znaša 6.208.361 lir, dividenda 8 odst., to je 40 lir na delnico. Glavnica se bo po objavi svojega letnega računa običnega zbora povišala sedaj na 100 milijonov lir z izdajanjem 50.000 novih delnic. Banca commerciale Triestina je najvažnejši denarni zavod v novih italijanskih pokrajinah.

Češka Unio-banka poviša po sklopu glavne skupščine delniško glavnico od 160 na 200 milijonov Kč z izdajo 200.000 komadov novih s 1. januarjem 1924. za dividendo opravišnih delnic.

Češkoslovaški lesni trg. »Carpathia« poroča, da je bil češkoslovaški lesni trg v problem tednu izrečno čvrst. Vladovalo je znatno razpoloženje za nakupovanje, večje kupčije zaključke pa so ovirale predvsem finančne težave. Nemčija se živahno zanima za oblikovce, toda ostre devizne odredbe in pomanjkanje denarja, ki se pa opaja tudi na vseh srednjeevropskih trgih, zavira kupčije. Za razne vrste lesa se zanimajo Belgija, Francija, Anglija, Holandska in Švica. Sledeči dve se zanimata za hrastove oblikovce, hrastove bule in frize. Domača kupčija je zelo živahna, vendar so domače cene v splošnem pod eksportnimi.

Zopet bančni polom v Budimpešti. Iz Budimpešte poročajo: Bančna firma Lengvári & Germanusz je postala insolventna. Pečala se je firma z borznimi posli, poleg tega pa s kupčijo z imobilijami, s posredovanjem itd. Pasiva znaša več milijard.

Inflacija v Madžarski. V tednu od 8. do 15. aprila se je obtok bankovcev v Madžarski ponovno močno povečal, in sicer za 86 milijard na 1770 milijard mK.

Vprašanje rumunskega posojila v Ameriki. Iz Bukarešte javljajo, da se rumunska vlada prizadeva dobiti večji dolarski kredit v Ameriki. Vendar so izgledi na uspeh jako majhni.

Sokol

20 letnica jeseniškega Sokola

Letošnji zlet Gorenjske župe.

Sokolsko društvo na Jesenicah bo praznovalo letos dvajsetletnico svojega dela. Z ozirom na to priredi Gorenjska sokolska župa dne 13. julija župni zlet na Jesenice, z javno telovadbo članov in članice, prejšnji dan popoldne pa bodo tekme vseh višjih in nižjih oddelkov cele župe. Vsi ti nastopi se bodo vršili na zelo ugodno ležečem zletnem prostoru v takozvanem Milanovem logu.

Ta zlet bo gotovo najlepši zlet Gorenjske sokolske župe v dobi po vojni; tekmovalo bo okrog 30 članov v višjem in 80 članov v nižjem oddelku in tudi članice bodo pri tekmah dobro zastopane. Župni tehnični odsek je izdal v posebni brošuri opis vseh vaj za javne nastope in tekme vseh oddelkov in v vseh društvi Gorenjske župe so telovadci in telovadke že marljivo pripravljajo na pomembno letošnjo sokolsko slavnost.

Tudi jeseniško društvo se že marljivo pripravlja. Veselje je videti mlade telovadce, kako se vežbajo žarečih obrazov v težkih vajah; oddelek se vrsti za oddekom in telovadnica je vedno polna. Društvena godba se vztrajno izpopolnjuje in se seveda tudi nastopi na župnem zletu.

Poleg obilnega dela, ki ga zahtevajo priprave za župni zlet, opravlja naše članstvo z vso vnetostjo tudi razna pripravljala dela za zgradbo prepotrebne sokolske doma; vse proste ure in vse nedelje pripravlja članstvo stavni material, koplje gramoz in seje pesek, drugi zopet dajejo brezplačno priprgo in vozila za dovoz materiala. Uspešno se tudi med članstvom zbirajo obveznice, s katerimi se ustvarja soliden finančni temelj za izvedbo že pripravljenih načrtov. Z gradbenim delom se prične že letos.

In to je prav, kajti sokolskim Jesenicam je primerno središče vsega kulturnega in narodnega dela že nujno potrebno.

Sokol I. v Ljubljani. Prosvetni odsek priredi v soboto, 26. t. m. ob 20. uri predavanje za članstvo. Predava prof. Dolžan: »O razvoju svetovja. Bratje in sestre udeležite se predavanja polnoštevilno.

Sport

Gradjanski v Ljubli

Porazna kritika italijanskega tiska. Pod naslovom »Podprečni nastop jugoslovanskih nogometašev v Italiji« objavila vodilni italijanski sportski list »La Gazzetta dello Sport« dne 22. t. m. kritiko o tekmah v Turinu in Milanu, pri katerih je bil naš državni prvak Gradjanski poražen v taki meri, ki je niti najhujši pesimisti niso pričakovali. List piše med drugim:

»Jugoslovanski nogometaši, ki so prišli v Italijo z nekako ostentativno gotovostjo svoje zmage, so se morali prepričati o moči italijanskih moštev. Cenav

je P. C. Torino igral kot v svojih najboljših dneh, se lahko trdi, da sloves Gradjanskega nikakor ni odgovarjal dejanski moči jugoslovanskega prvaka. Zelo nesiguren je toliko hvaljeni vratar Vrdjuka. Tudi oba branilca (Golner in Remec) sta bila povsem nesigurna ter se držita vedno na isti črti.

Zelo porazno se izraža list o srednjem krilu Rupecu. Napad je bil v tekmi proti P. C. Torino konfuzen ter neodločen v končnih fazah svojih napadalnih akcij. V napadalni vrsti sta bila nekoliko doobra desno krilo in desna zveza (Vidnjević in Babić). V splošnem je bilo jugoslovansko moštvo brez vsakega duha, brez odločnosti in brez potrebne inteligence, da bi izrabljalo slabe strani svojega nasprotnika.

Glede tekme v Milanu piše list, da je Gradjanski pokazal take pogreške, da se po vsej pravici lahko vprašamo, kako je moglo to moštvo doseči v Španiji in na Češkem tako lepe uspehe. Je li mogoče, da je apatični vratar Vrdjuka igral mednarodnega slovesa? V italijanskih tretjerazrednih klubih imajo boljše vratarje. Zelo nesigurna sta bila branilca, ki ne držita svojih mest in nimata nikake prožnosti pri odbijanju žoge. Nekaj več sposobnosti je pokazala napadalna vrsta pod vodstvom žilavega Perške, ki jo je dobro podpiral trdi srednji krilec Mantler. Gradjanski se kot celota ni izkazal, a le malo vrtil so pokazali posamezni igralci.

Tudi »Corriere della Sera« poudarja, da je igra jugoslovanskega prvaka zelo razočarala. Milanski igralci, med katerimi sta bila dva, ki želita ostati nepoznana (čuden pojem o amaterstvu! op. ured) so bili stalno v premoči.

Zagrebski listi pripisujejo poraz Gradjanskega predvsem odboru, ki ne bi smel dopustiti, da bi odšlo moštvo v Italijo, čeprav se še ni odpošlo po turneji v Turčiji. »Novosti« pa celo pišejo, da jim je znano, da se je italijanski savezni kapetan Pozzo, ki je videl obe igri, skandaliziral in da je bila publika ogorčena, ker je smatrala tekme za »švindels«.

Nedvomno je, da je Gradjanski povzročil, da je ravno mesec dni pred pričetkom Olimpijade zatemnena slava o jakosti našega nogometa.

Službene objave LNP

(Iz seje poslovnega odbora 23. t. m.)

Prvenstvena tekma Ilirija : Hermes se vrši dne 27. t. m. na igrišču Ilirije. Predigra rezerv ob 14.30. I. moštvi nastopita ob 16. Blagajniško službo vrši S. K. Ilirija, službujoči odbornik g. Vončina. — Prvenstvena tekma Ilirija : Jadran se določi na 1. maj na igrišču Primorja. Predigra rezerv se vrši ob 16. I. moštvi nastopita ob 17.30. Blagajniško službo opravlja S. K. Jadran, službujoči odbornik g. Ing. Hrovatin. — K tekmam ima postaviti vsak klub po 3 reditelje, ki se morajo javiti pol ure pred pričetkom pri služb. odborniku, ter za vsako tekmo po enega stranskega sodnika.

Verificirajo se prvenstvene tekme: Rapid : Svoboda (Maribor) 4 : 0, Maribor

: Ptuj 5 : 0, nadalje pokalna tekma Ilirija : Jadran 7 : 0.

Kaznujejo se z globo po 25 Din klub Hermes, Primorje in Rapid, ker niso oddali pri tekmah sodniku predpisanih postav moštva.

Cita se s pravom nastopa dne 2. maja za S. K. Primorje: Zeme Josip.

Tajnik II.

Ostmark (Duna) : Ilirija. Danes ob tričetrt na 6. se vrši v Ljubljani na igrišču Ilirije zanimiva mednarodna nogometna tekma. Ilirija je pridobila z Ostmarko interesantnega prvorazrednega gosta z Dunaja, ki je dosegel v mednarodnih tekmah odlične rezultate. Opozorimo naj na težko poraza, ki jih je prizadel lani Gradjanskemu in Concordiji v Zagrebu. Nahaja se na daljši turneji, katere cilj je Beograd. Dosedanji rezultati na turneji so glase: Innsbrucker SV. 5 : 2 in 5 : 1, reprez. team Tirolske 4 : 2. Poročila o tekmah v Inomostu povdajajo slajni stil igre Ostmarke, solidno tehniko in veliko energijo moštva. Ni dvoma, da bo današnja tekma nudila velik sporni užitek, zlasti ker se nahaja tudi Ilirija v dobri formi. Ilirija nastopi v običajni postavi, levega halfa igra Hus, napadalna vrsta igra v sestavi Vidmajer, Oman, Učak, Pevalak I., Zupančič I. — Predprodaja vstopnic v trgovini J. Gorec. Znižane karte za dijakine in redne članke se izdajajo samo v predprodaji. Sedeži so numerirani.

Prvenstvena tekma Ilirija : Hermes se vrši v nedeljo 27. t. m. ob 16. na prostoru Ilirije; rezervi nastopita k prv. tekmi ob 14.30. 1. maja sledi prvenstvena tekma Ilirija : Jadran in 18. maja Jadran : Hermes. Po dosedanem stanju prv. tabele ima Ilirija 4 točke, Hermes 2 in Jadran 0. Prvak ljubljanskega okrožja pride v finale s prvkom mariborskega ali celjskega okrožja dne 15. junija.

Nov sportski list v Zagrebu. V Zagrebu je prišel izhajati nov sportski list pod imenom »Hrvatski Sport«. Izhajal bo vsak ponedeljek.

Ostmark v Beljaku. V sredo je Ostmark igrala v Beljaku proti tamošnjemu Sportvereinu ter po lepi igri z lahkoto zmagala s 4 : 1.

S. K. Slovan v Ljubljani. Redni trening obeh moštev se vsled tekme Ostmark : Ilirija vrši mesto danes — jutri ob pol 17. uri. Vsi igralci z opremo! — Tajnik.

S. K. Primorje v Ljubljani. Sledeči igralci naj pridejo danes popoldne ob 16.30 v garderobo po svoje rekvizite za gostovanje v Celovcu: Jančigaj, Birsa, Vidic, Vrančič, Piša, Vindiš, Camernik, Erman, Trenovic, Preinar K., Bervar. Odhod v Celovec jutri v soboto zjutraj ob 6.20 Poslovni podpredsednik.

Naročajte dnevnik „Jutro“!

Lastnik in izdajatelj: Konzorij »Jutra«. Odgovorni urednik: Fr. Brozovič. Tisk Delniške tiskarne, d. d. v Ljubljani.

„ELIN“

družba za električno industrijo
d. z. o. z. 412/a

Gradi električne centrale in naprave. — Velika zaloga motorjev in električnega materiala. — Cene izredno nizke. Postrežba točna. Na željo poset inženirja brezplačno.

Ljubljana, Dunajska cesta št. 1, telefon 88, Maribor, Vetrinjska ulica št. 11, telefon 239.

Prometni zavod za premog

d. d.
v Ljubljani
prodaja 127

premog

iz
slovenskih premogovnikov

vseh kakovosti, v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo uporabo kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava na debelo

inozemski premog in koks

vsake vrste in vsakega izvora ter priporoča posebno prvo vrstni češkoslovaški in angleški koks za livarne in domačo uporabo, kovaški premog, črni premog in briquete

NASLOV: PROMETNI ZAVOD ZA PREMOG, D. D., V LJUBLJANI

Miklošičeva cesta št. 15/II.

Dr. Ljudevit Pivko:

Sifrirana pisma (D. R. U. P.)

Arhel je bil izobražen oficir finih manir. Hotel mi je sporočiti svoje zadovoljstvo, ker sem obiskal italijanske oblasti v Monpianu, češ, kurtozija dobro de. Obisk je bil baže tudi koristen, ker sem razgalil podpolkovniku Vecchiarelliju dvome, ki jih je imel zaradi čeških oficirjev.

«Vi Italijani ste ekstremiti. Preradi zaupate vsakemu človeku, tako pravijo, v istini vam pa lahko neznatna malenkost vzbuji dvome in strašne sumnje — in človek, ki se smatra, da je med vami kakor prijatelj med najboljšimi prijatelji, opazuje strahoma, da ga gledate le na videz prijateljsko, v srcu mu pa ne zaupate...»

«Tako tragično ne smete jemati današnjega pogovora v Monpianu. Jaz trdim baš nasprotno: v vas ima podpolkovnik kakor tudi major De Giorgi zaupanje, zato vas je prošil, da mu pojasnite točke, ki jih on kot Italijan ne umeva. Vi ste mu pojasnili in zdaj je stvar v redu. — Glejte, jaz sem mnogo obdeval v svojem življenju z Nemci in si domišljujem, da poznam to plemo do dna, vendar mi je pa marsikaj v nemškem življenju še vedno prava zagonetka. Vi Slovani

ste nam pa še bolj tuji nego Nemci, morebiti tudi bolj nego afrikanški Zuavi — v nekaterih ozirih ste nam prava psihološka uganka.»

«Ker zamotavate in mešate, kar je nam Slovanom jasno in priprosto. Videli ste, da ste v primeru našega oficirja Junga hoteli brez vzroka napraviti afero iz ničesar. Jung bi vam ne bil hvaležen, ako bi slutil, kako debatirate o njem. Dečko je borec, poln idealizma, — točje se v tej uri na Adamellu — pomislite!»

«Jung ne sve nikdar, da smo imeli zaradi njega neprijetne pomisleke.»

«Kako bi ne zvedel?»

«Vi mu vendar ne nameravate sporočiti...?»

«Zakaj ne? Ob priliki mu pojasnilo na primeren način položaj, v katerem se je nahajal prve dni svojega legijonarstva.»

Pred vrati mojega hotela sva se poslovila. Naročil sem mu pozdrave za prijatelje v Monpianu in šel spat z občutkom, da se nam pripravlja težka borba zoper nekega zločestega, tajnega in nevarnega nasprotnika, tem nevarnejšega, ker ne vemo, kdo je in odkod širi svoj strup po Italiji.

IV.

V prvi polovici avgusta 1918 so imeli naši oddelki v raznih odsekih obilo težavnega posla. Klicali so me zdaj sem, zdaj tja in prevozil sem se križema po vsem vojnem pasu. V vsakdanjih novih skrbih bi bil morebiti pozabil na «drup», ako bi ne bil opazil takorekoč vsak dan novih sledov neumorne propagande zoper legijonarje.

Dne 2. avgusta mi je izročil poročnik Polli v Veroni prepis pisma D. R. U. P.

Dne 3. avgusta mi je sporočil kapitan Rendina željo in vabilo, naj ga obiščem v njegovi pisarni v Vicenzi, via Corona 14. Kapitan Rendina je imel, kakor sem videl ob tem obisku, posebno «politično» pisarno («ufficio P») s spretnim osebjem. V njegovi pisarni so se stekala od vseh strani poročila o delovanju protidržavnih elementov, rovarjev zoper vojno, avstrijakantov in podobnih ljudi. V vzorno urejenih fasciklih je kazal gradivo, s katerim obtožuje poedine nevarne elemente. V posebnem oddelku je spravil poročila o protidržavnem delu duhovnikov, ki v svojih pridigah na prikrit način širijo nezadovoljstvo z državno politiko, rujejo zoper vojno in hvalijo Nemce. Papež simpatizira s Habsburgom. Vsi klerikalni listi pišejo zoper vojno in proces kardinala Gerlachja je obdolžil več visokih cerkvenih oseb špijonaže v

prid Avstriji. Mnogo duhovnikov je sicer dobrih domoljubov in obilo jih je padlo na bojiščih (italijanski duhovniki niso bili prosti vojaške službe), drugi pa širijo pod plaščem krščanske ljubezni avstrofilske propagande. Obilo takih ljudi je Rendina baže že «zašil», po druge pa pošlje karabinerje, kadar bo dovolj obtežljivega gradiva. — Občudoval sem obsežnost te panoge italijanske policijskega dela, o kojem ničem imel pojma. Rendina je pa samo razkazoval in razlagal kakor prijatelj, ki te hoče poučiti in opozoriti, ne pa zabavati ali se hvaliti s službenimi posli. Vodil me je k novinarskemu ali tiskovnemu oddelku («stampa»). Glaviljevi konservativni časopis, zlasti turinski dnevnik «Stampa», so pisali kaj radi v avstrofilskega duha. Tu je imel celo zalogo izrezkov. Nič dobrega ni čitati tudi v socialističnih listih zlasti v osrednjem organu stranke «L'Avanti», ki deluje proti vojni in jo sabotira na fronti in v ozadju z vsemi sredstvi. Pripovedoval mi je o poizkusu tajnika socialistične stranke, poslanca Bombacella, ki je pozval jeseni 1917 vse socialnodemokratske župane, naj skličejo tisoče protestnih shodov zoper vojno.

«Vidiš, dragi kapitan, koliko ničvrednih elementov živi v Italiji.»

«Prijatelj, gotovo imate tudi poročila tujih državljanov v Italiji?»

«Tudi, tudi, to je drug resort.»

«Morebiti tudi o Jugoslovanih?»

«Ne, teh doslej ni. Nekaj je pa že tukaj o Čehoslovakah.»

«Komu dajete to gradivo na razpolago? Saj ne spadamo pod italijansko jurisdikcijo!»

«Glede Čehoslovakov se omejujemo zgolj na nabiranje poročil, ki jih po potrebi pošiljamo vrhovni komandi in poveljstvu čehoslovaškega armadnega zbora.»

«Generalu Grazianiju?»

«Ako bi bilo potrebno.»

«Uvidel sem, da se je izognil in da ni hotel dati jasnega odgovora.»

«Takega gradiva mi ne moreš pokazati?»

«Nimam ga pri rokah.»

«Zdelo se mi je, da Rendina ne govori resnice.»

«Jaz sem pa že nekaj videl.»

«Res? Kaj si videl in kje?»

«Prijatelj, beseda me veže in ne smem ga izdati, ki me je opozoril na propagando zoper nas.»

«Dobro. A kaj ti je pokazal?»

«Drup.»

«A-a! Rendina se je silno čudil.»

«Notabene, smatraj, da ti te besede nisem izrekel.»

«Bil ti je zelo dober prijatelj, ako ti je toliko zaupal.»

«To je še dobrota, da imamo nekaj dobrih in naklonjenih prijateljev, in če bi nas bila Italija morebiti že snedla — internirala.»

«Kako? Čemu?»

Vaška beseda 60 par

Mali oglasi

Stane vaška beseda 60 par. Za «Dopisovanje» in «Sporočila» se računa vaška beseda 1 Din. — Priobčujo se le mali oglasi, ki se plačajo vnaprej. Plača se lahko tudi v snemkah. Na vprašanje odgovarja uprava le, če je vprašanje priložena snemka za odgovor ter manipulacijska pristojbina 6 Din.

Obri

Krojaška delavnica

se odda s stanovanjem vred. Poudarje na upravo «Jutra» v Mariboru pod «Krojašč» 419 m

Pohišstvo

vsakršne spalnice in trdega jena, kuhinjske opreme itd., nudi po zelo ugodnih cenah Matija Andrejč, mizarstvo in zaloga pohištva, Ljubljana, Vidovdanska cesta št. 6. 8602

Modistka

Z. Gorjanc & Co., Ljubljana, sv. Petra cesta št. 27, poleg hotela «Tratnik» sprejema vsakršna popravila slamskih in svilenih klobukov. Postrežba točna. 729

Posle

Zasebno učilišče za strojeplaje.

Učna ura 6 Din. — G. Petuš, Ljubljana, Kimska cesta 17/1. 8612

Službe (dobe)

Notarska pisarna sprejme takoj stenografsko ali strojeplajsko ter kandidata ali učenjaka — samostojno moč. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Notarska» 8631

Pisarniška moč

starejša gospodinja s znanjem slov. in nem. jezika ter strojeplaj, se išče. — Laniševski pisane ponudbe s navedbo starosti in dosežanj službe je poslati pod šifro «Maj 1000» na upravo «Jutra». 8644

Strokovnjak

v izdelovanju umetnega kamna in polkadalec teraca, ter strojeplaj, se išče. — Laniševski pisane ponudbe s navedbo starosti in dosežanj službe je poslati pod šifro «Umetni kamen» na upravo «Jutra». 8646

Blagajničarka

dobro izobrazbena, s večletno prakso, za restavracijo, se takoj sprejme. Pisane ponudbe na upravo «Jutra» pod «Hotel» 8605

Pevka

ali tudi znanstvenica s dobrim znanjem glasom, se išče za glasno kapelo. — Slavko Rašnik, Kapelnik, Ogulja, pošte restanje. 8636

Postrežnica

mlajša, postena se išče od blagajne, pošta 10, ure zjutraj, za takoj. Naslov pove uprava «Jutra». 8510

Deklica

mlajša in nepokvarjena, se sprejme za lahka pomočnica. — K. K. K. pove upr. «Jutra» 8469

Pošteno dekle

stara 30 let, ki razume vsaj nekaj kupa, se ubogljiva in marljiva, se sprejme za mali delni družini takoj. Naslov pove uprava «Jutra». 8490

Fotografski pomočnik

(Releoperater) ali dober amater, se išče za takoj. Pisane ponudbe pod šifro «Fotograf» na upr. «Jutra». 8411

Brivskega pomočnika

in učence, sprejme takoj Dragan Lisac, Istra. 8588

Dve pridni služkinji

se sprejme takoj proti dobri preiskavi v hiši in dobri plači. K. Poljanec, kavarina «Probera» v Ljubljani. 8446

Službe (iščejo)

Mlad trg. pomočnik

mešane stroke, želi vstopiti v trgovino s istim blagom v mestu ali na deželi. Plača v začetku lahko minimalna. — Cenjene ponudbe se prosi na upravo «Jutra» pod šifro «Marljiv 10». 8580

Dekle

z deželo, želi stopiti v službo h kakim majhnim družinam. Večja je širavina, kuhe in tudi drugih hišnih del. — Naslov pove uprava «Jutra» 8637

Potnik papirne stroke

ki potuje po celi Jugoslaviji želi sprejeti podobne predmete v prodajo proti primerni proviziji. Cenjene ponudbe je nasloviti na upr. «Jutra» pod šifro «Papirna stroka». 8628

Prodajalka

starejša, samostojna moč — zmožna tudi pisarniških del in gospodinjstva — išče primerno službo. Cenj. ponudbe na upr. «Jutra» pod šifro «Izveščana». 8655

Kot konteristinja

ev. tudi blagajničarka, išče službo starejša moč. Cenjene ponudbe pod «Točnost» na upravo «Jutra». 8613

Iz boljše družine

poštene dekle, zmožna nekolično v kuhanju, šivanju in likanju, želi službo pri bolj-ši družini. — Cenjene dopise na upravo «Jutra» s navedbo plače pod šifro «Zmerna dekla». 8618

Inteligent

prejvratno prepisovanje s pisanimi strojem ali s lopo pisavo, prestavljanje v štirih jezikih, razumevanje okolišnice itd. — Ponudbe pod šifro «Inteligent» na upravo «Jutra». 8666

Trgovci, obrtniki!

Upeljavo, preureditev knjižnic, govornikov in sestavo bilance pravzapravo bančni uradnik. — Ponudbe pod «Točnost» na upravo «Jutra». 8568

Službe išče

gospodinja, vešta stenografsko in strojeplaj, se večletno prakso — gre tudi izven Ljubljane. — Ponudbe pod šifro «Veštna in marljiva» na upr. «Jutra». 8616

Službo pisar, sluga

v trgovini, banki, podjetju ali zavodu, prosti mlad, vreden in zanesljiv mlad človek, star 27 let ter čedna zunanost. Sprejme tudi drugo primerno mesto. Reflektante prošim za naslov na upravo «Jutra» pod «Nepokvarjen služabnik». 8672

Trgovski pomočnik

zelo znan, želi prenehati mesta. Gre tudi na deželo. Dopise se prosi na Aloma Company, anončna družba v Ljubljani. 8544

Kovaški pomočnik

izkušen v izdelovanju sekir, motik in drugih poljedel-skih orodij. Šel mesta. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Fužina». 8548

Prodajalka

mešane trg. stroke, starejša moč s večletnimi spričevili, pridna in zanesljiva, želi premeniti mesto, najraje v Ljubljano ali Maribor, sicer tudi drugam. Ponudbe pod «Junij» na upravo «Jutra» 8689

49 let star mož

z zdravim in pridno šeno, 4 otroci od 12-16 let, bivši orožnik, izkušen trgovec s mešanim blagom in lesom, že 6 let pri eni trdnji v službi, po celi Sloveniji in v Banatu dobro poznan, želi službo kot oskrbnik, zastopnik, potnik, nakupovalni šita, lesa ali drugih poljskih pridelkov, ali pa kot skladničar. Cenj. dopis se prošje na upravo «Jutra» pod «Vesten». 8504

Prodajam

Šivalni stroj

se ceno proda na Dolnjaški cesti 12. 8630

Pletilni stroj 5/36

se proda. Kje, pove uprava «Jutra». 8633

Oljnata stakalnica

(Hydraulična) s 2 cilindroma, kotalki stiel, mešalni stroj, poudarja za proženje s mešalom, transformator, benzinski motor 10 PH, parni stroj 3 PH, se takoj proda. Ponudbe na podruž. «Jutra» v Mariboru pod «Stroj». 420 m

Noško kolo

znamke «Wattefrad», prodam. Nov sistem in malo rabljen. Ogleda se lahko od 1.-2. na Vodnikovem trgu št. 5, dvorišče. 8673

Pisalna miza

popolnoma nova, se proda za polovico ceno na Poljski cesti (Moste) št. 53. 8466

Kolo

znamke «Hercules», lahko, skoraj novo, se proda. — Vidmar, Zg. Siska št. 2. 8623

Smrekovega lesa

približno 80 m³, se proda za žago. Gozd leži pri Gradšču ob državni cesti. Ana Slane, Gradšče pri št. Jernej. 8694

Kino

«Guckelher» — Glaslichter» Prim. 220 Volt, menjalnik tek. Sek. 55 Volt 10-15 Amperov enakovredni tek, specialno za kino, «Spegel-lampe» ali za polnitev akumulatorjev namenjen, predam takoj po jako ugodni ceni. — Eventuelno tudi «Spegel-lampe» in projekcijsko svetlobo za menjalnik in enakovredni tek po najnižjih dnevnih cenah. J. Nadihar, Tržič, Slov. 8560

Zlato

briljante, dijamante, se proda v množini najnižnjemu ponudniku. — Ponudbe pod «Dvazvočnosti» na upravo «Jutra». 8519

Najboljša kolosa.

Sivaine stroje, vsakršne stiske in žepne ure ter budilke, kakor tudi vsakega plašča, sračnice ter vse dele koles, kupite najceneje v trgovini M. Pivov in Pivski pri Medvedah. 8549

Motorno kolo

5-7 HP. Amerikanski sistem «Jale» s Lamellen-kolungom, 3 premenjevalne brzine, v zelo dobrem stanju, se proda za ceno 12.000 Din. Josip Grašič v Ptutu. 8586

Dirkalno kolo

«Legnano», se zelo ugodno proda. Naslov pove uprava «Jutra». 8516

Spalno opravo

zelo lepo, novo, moderno s pešo, svetlo pilirano, prodam po zelo nizki ceni radi pomankanja prostora. — Naslov pove uprava «Jutra» 8508

Po znanih cenah

prodaja radi preselitve trgovine Marije Rogelj, Ljubljana, Linačjeva ulica št. 4. V zalogi ima razno suknjo, calga, kotelino, sefir, export-civiliz za modroce, kovrta, belo, rjavo za rjuha, možo in leno perilo, kratek in drobnarije. Zimsko blago pod lastno ceno. Nobeden naj ne samodi ugodne prilike. Samo do 30. aprila. 7014

Stružnica

za želeno, sposobna za struženje nad 15 m dolžine, se proda. — Ponudbe pod šifro «Stružnica» na upr. «Jutra». 8551

Jabolka

kupim. Ponudbe pod «Sadje» na upravo «Jutra». 8490

Kupim Cankarja

in Tavbarjev «Pravnik». — Ponudbe pod «Cankar» na upravo «Jutra». 8599

Kostanjeva tanin. drva

ponudite s navedbo cene takoj plačujoči trdnji Kapnik, Podpat (Kraljevi vrtec). 8317

Sode kupim

večje množino, nove ali rabljene, velikost od 100 do 700 kg in sicer iz črne in pocinkane pločevine. Najnižje ponudbe in množino naj sepo-roči Francu Majdiču, trgovcu v Kranju. 7764

Gostilniški prostori

«Pivnice» v Laskem, se daje v najem. — Natančneje pri lastniku v Laskem. 8308

Gostilne

na prometnem kraju v Sloveniji, najraje v Ljubljani, se vsesko v najem pod ugodnim pogoji. — Pisane ponudbe pod «Gostilna» na upravo «Jutra». 8539

Dobra lica trgovina

s delničnimi pridniki, se odda na najprejemnejšem kraju s vsemi naslovi odjemalcev na deželo — radi lastitve. Naslov pove uprava «Jutra». 8586

Ugoden nakup

Trgovina s mešanim blagom in menjalnica pri Mariboru, 20 minut od postaje, s hrano, obstojnim in 2 sobi, 1 kuhinjo, dalje veliko skladišče, pripravno za trgovino in sode, tri četiri orala semlje, se takoj po ugodni ceni proda zaradi družinskih razmer prod. ali se samostojno prodi drugi v mestu ležbi trgovini. Naslov pri podružnici «Jutra» v Mariboru pod šifro «Trgovina 2000». 421 m

Posestvo blizu Maribora

pet orolov, sadonostik, nile, travnikov in gozda, velika sidna hiša in blaz za pet glav živine, vse v najboljšem stanju, se poseli proda. — Naslov pove in vjuzetiti Brestnik, Maribor, Glavni trg 18/11. 8673

Andrej Bercé
Julči Bercé, roj. Božič
poročena
Ljubljana Šmartno pri Litlji
24. aprila 1924

Proda se njiva

na ljubljanskem polju, ki meri okroglo 9000 m² ali pa samena s travnikom v Mestnem logu. — Več pove lastnik na Trnovskem pristanu št. 14. 8626

Zamenjam

lepo stanovanjsko hišo v Grasu proti hiši ali vili s prostim stanovanjem v Ljubljani. Ponudbe pod «Hiša ali vila» na upravo «Jutra» 8522

Stanovanje

2 sobe in kuhinja, se išče v Radovljici ali bližnji okolici — Ponudbe se prosi na upr. «Jutra» pod ins. št. 8592

Nudim večje posojilo

proti dobavi stanovanja in intabulaciji, v kakem mestu ali velikem trgu Slovenije. Rabim 3 sobe in 1 čumato poleg vseh priključkov. Zasebiš vrt nasadim in okoli bujem rad sam. Mirobilna stranka. Nakup hiše takoj ali pozneje možen. Pisma je nasloviti: P. G. Vianjan, pošta Vihinja gora. 8610

Stanovanje

dve sobi in kuhinja v novi vili se s 1. — Naslov pove uprava «Jutra». 8690

Na stanovanje in hrano

se sprejme gospodinja. — Naslov pove uprava «Jutra» 8561

Stanovanje s hrano

išče gospodinja. — Ponudbe pod «Mira in postena» na upravo «Jutra». 8622

Lepo opremljena soba

se odda s 15. majem. — Naslov pove uprava «Jutra» 8606

Opremljena soba

vredni mesta, s razgledom na cesto, se takoj odda 1-2 sedalnima gospodema. Naslov pove uprava «Jutra». 8500

Na stanovanje in hrano

se sprejme boljši gospod. — Naslov pove uprava «Jutra» 8521

Senarirana soba

s souporabo kopalnice, elektrika in parketi, se odda. — Naslov pove uprava «Jutra» 8513

Mesečno sobo

išče samec. Cenj. ponudbe na upr. «Jutra» pod šifro «Soba». 8499

400 m tračnice

vrkotihih, se rabljene, v dobrem stanju, s dvema volikoma (Plattwagen) za prevoz lesa, kupim. Cenjene ponudbe na naslov: Komore, Rakek. 8661

Jedilnico, moderno

lahko tudi malo rabljeno, kupim. Cena mora biti nizka. — Naslov pove uprava «Jutra». 8657

PALMA

kavčuk pete in kavčuk podplate

nosijo otroci in odrasli, ker so isti trpežni, poceni in jih je prijetno nositi. 722/a

Posojilo 15.000 Din

se išče za takoj. Plačam dobro obresti. Naslov pri podružnici «Jutra» v Mariboru pod šifro «Vknajžba». 422 m

Din 10.000

posojila iščem. Visoke obresti, absolutno varno. — Ponudbe pod šifro «Sigurno» na upravo «Jutra». 8435

Posojilo 20.000 Din

iščem proti vknajžbi na prvo mesto. Ponudbe s navedbo višine obresti na upr. «Jutra» pod «Posavje» 8546

Kdor mi najde

boljšo in stalno namestitve v Ljubljani ali okolici, mu posodim brez obresti 15.000 do 20.000 Din. Ponudbe na upravo «Jutra» pod šifro «Stalna namestitve». 8607

Na Šmarjni gori

na velikonočni ponedeljek v družbi dveh dam opazovana gospodinja, visoke postave, oporjena pri odhodu s doprimešnim listom, naj blagoviti v svrhu spoznanja poslati naslov na upr. «Jutra» pod «Simpatija 1». 8614

«Pomlad»

Zakaj Vas ni? Čakam enako danes. Balkon. Luč. 8640

Korespondirati želi

mlajša gospodinja s akadem. izobrazbo, gospod. znanje, Dopise na upravo «Jutra» pod šifro «Mareta». 8611

Ženitke

Tistemu, ki mi posodi

5000 Din ter me s tem reši iz hude stiske, hčem biti odkritosrčna prijateljica in znanica. Ženitev ni izključena. — Cenjene dopise se prosi pod «Usmiljeno srce» na upravo «Jutra». 8608

Mlad trgovec

ki poseduje dobro iščo trgovino v prijaznem kraju Dolenjske, želi resnega znanja s gospodinjstvom na 22 let, čedne zunanosti — po možnosti šivilja — ki naj bi imela tudi nekakšno kapitala v vrhu povečanja obrata — Resna ponudba, če mogoče s sliko na upravo «Jutra» pod «Takošnja šentev». 8576

Črna glasovir

s angleško mehaniko, dobro ohranjen, kupim. Ponudbe na upr. «Jutra» pod šifro «Dobro glasovir». 8632

K

MAURICE LEBLANC: TIGROVI ZOBZE

36

«Gotovo da!»
«Kdo vam je povedal zanjo?»
«Grof Malonesco, vaš prednik. Povedal mi je, da je za časa velike revolucije tukaj v tisti sobi, ki sedaj služi za telefon, živela ves čas skrita njegova babica, in sicer celih trinajst mesecev. Železni zastor je bil takrat pokrit z nekakšno leseno steno, ki je bila na zunaj popolnoma enaka ostalemu zidu.»
«Škoda, da mi o tem ni nikdo povedal, tako da nisem vedel za zastor. Sicer je pa čudež, da me železni zastor ni ubil.»
Zdi se, da ta možnost dekleta ni niti najmanj vznemirila. Ona enostavno pravi:
«Dobro bi bilo, da se poišče mehanizem, če ni pokvarjen. Reč je že stara in ni čuda, če ne funkcionira več dobro.»
«Ne, gospodična! Naprava funkcionira brezhibno! Prepričan sem se o tem! Obtožiti se more torej kvečjemu le slučaj!»
«Toda koga naj bi pa mogli obtožiti?»
«No, morda pa kakšnega neprijatelja, ki mi še ni znan.»
«Saj bi ne mogel ostati neviden.»
«Samo ena oseba bi ga bila mogla videti, namreč vi sami, ker ste bili prisotni baš v moji pisalni sobi tačas, ko sem telefoniral, in slišal sem tudi vaš presenečeni vzklík, ko sem v službo govoril o gospe Fauville.»
«Da, vest o njenem samomoru me je zelo presenetila. Neizmerno obžalujem to žensko, ne glede na vprašanje, ali je kriva ali nedolžna.»

«Ker pa ste vi bili neposredna sosedica telefonske kabine in jedva za dolžino svoje roke oddaljeni od mehanizma one naprave, bi bili morali videti eventualnega storilca, če je bil tam.»
Ona ne povesi pogleda. Nekoliko zardi, potem pravi:
«To je res, ali pa bi ga bila morala vsaj srečati, kajti odšla sem iz sobe potem, kar mi pripovedujete, jedva nekaj hipov preden je zastor zropotal.»
«Gotovo,» potrdi on. «Toda to je čudno in neverjetno... kajti v vsakem slučaju bi vi bili morali slišati ropot onega zastora ali pa vsaj moje klicanje in sander, katerega sem napravil sam.»
«Očividno sem takrat že zaprla vrata vaše sobe za seboj, kajti slišala nisem ničesar.»
«Potem bi moral jaz smatrati, da se je kdorkoli skrčil v moji sobi ravno isti hip in da je moje osebe v sporazumu z onimi banditi, ki so krivi dvojnega umora na Boulevardu Suchet, kajti gospod policijski prefekt je tukaj odkril tudi kos palice, ki je last enega teh banditov.»
Deklica izgleda, da je sedaj prav presenečena; očividno jej ta nova podrobnost ni znana. On se jej približa in jo strogo motreč s trdim glasom pozove:
«Priznajte vsaj to, da je vse to jako čudno in sumljivo.»
«Kaj je sumljivo?»
«Ta serija dogodkov, ki govore vsi proti vam. Sinoči prva kopija onega pisma, ki je bilo pozneje objavljeno v novinah, davi potem ta železni zastor, ki me ujame, končno kos palice in prav nazadnje steklenica z zastrupljeno vodo...»
Ona sklene svojo glavo in zamrmra:
«Zares, to je serija dejstev.»
«Da, serija dejstev!» poudari on strogo. «Njihov pomen pa je takšen, da je izven vsakega dvoma, da pomenijo nastop nekega meni sicer neznanega, toda očividno spretnega in nepomirljivega, neizprosnega sovražnika, katerega se je treba resno bati. Njegova prisotnost je izven diskusije, njegova

delavnost je vsega priznanja vredna, njegova namera tudi jasna. Iznebiti se me hoče. S svojim anonimnim člankom me je hotel spraviti v zapor, z železnim zastorom me je hotel bodisi ubiti ali pa vsaj napraviti za hip neškodljivega, z manevrom s skrito palco me je hotel iznova težko osumiti pred policijo in iznova spraviti v zapor, in sicer prav spretno. Končno z otrovno pljačo... tu ni dvoma, da mi je stregel po življenju... Če pride sedaj bodalo ali strel iz pistole ali zopet otrov ali kaj drugega, to je prav za prav vseeno, glavno je, da izginem, da se me neznavec iznebi... Napoti sem mu, da nekega dne ne podeduje milijonov Morningtonovih, do katerih bi neznacec rad prišel z manjšo upravičenostjo. Očividno ima mene za cilj isti, ki je odstranil pred menoj že druge. Štiri žrtve so že padle. Jaz naj bi bil peta. Tako je sklenil gospod Gaston de Sauverand ali kdorkoli drugi, ki je pravi ravnatelj teh podjetij. Njegov sokrivec pa je tukaj na mojem domu, v tej palači, ob moji strani, pazi na vsak moj korak in skoraj na vsako moje besedo, živi v moji senci in gleda, kateri hip bi bil najbolj primeren za podjetje. Evo, sedaj mi je dovolj, in jaz hočem vedeti: Kdo je to?»

Deklica je odstopila za korak in se sedaj naslanja z roko na mizico. Don Luis stopi korak nasproti njej in je ne spusti iz oči, kakor da išče na njenem negibnem licu vsaj sled kakšne zmedenosti ali strahu ali vznemirjenosti, potem ponovi z večjim poudarkom svoje vprašanje: «Kdo je to?»

«Tega ne vem,» mu mirno odgovori dekle. «Morda pa ni komplota, kakor mislite, in gre samo za slučajno nanizanje dogodkov...»

Njega mika, da bi jej v obraz rekel: «Dekle moje, ti lažeš. Saj si ti tisti špijon, tisti pajdaš. Ti si poslušala moj razgovor z Mazerouxjem, samo ti si mogla priti na pomoč Gastonu Sauverandu, ga dohiteti z avtomobilom, ga odpeljati in potem v sporazumu z njim prakticirati njegov ostanek palice na moj divan. Tvoja je tista roka, ki me zadeva v zasedi.»

Grajski kino

(prej Mariborski bioskop) naznanja cenjenemu občinstvu, da se je preselil iz sedanjih prostorov na Aleksandrovi cesti (Cafovi ulici) v elegantno, moderno, nanovo preurejeno Grajsko dvorano z vhodom v Grajsko ulico št. 2. Telefon 219.

MEDENI MUHOLOVCI

prvovrstni letošnji izdelek

2010/a

Karton Din 66

franko ambalaža, franko postaja Maribor. Za večji odjem zahtevajte posebno ponudbo.

Gaspari & Fauinger, Maribor.

Stara renom.
trgovska trdka
špecerijske stroke
na debelo in drobno
v zelo prometnem kraju
Slovenije sprejme

DRUŽABNIKA

večjim kapitalom in
zproti sodelovanju.

Pogoji:
resnost, značajnost,
trgovska naobrazba,
neoporečna preteklost.
Cenjene ponudbe pod
„Velictržec - družabnik“
na 2023/a

Drago Beseljak
Ljubljana, Sodna ulica.

Udeležim se
z 200.000 Din

pri kakršnemkoli podjetju. Eventualno posodim. Cenjene ponudbe z navedbo sigurnosti in rentabilnosti na upravištvu „Jutra“ pod „Varno 200.000“
1972-a

... .. Zahtevajte cenik!

ŽIČNIKE

kolarne, brezglavne, žične za strešno lepenko in krovne, krepilne, ščetarje in tapetne, škaturne kaveljčke, poveznike s polokroglimi glavami, sponke za brojavno šlo, kotnike z zarezo, šibice za čevlje z vdrito glavo, londonske šibice s polokroglo glavo, cvrkove za pete znamke „P“, in raznovrstno

vlečeno in žgano žico

izdelujem in razpolijam na veliko in malo že od 100 kg dalje po najnižjih cenah

1863a

SIMON PIRC, KROPA (Slovenija)

... .. Zahtevajte cenik!

Zofija Močnik naznanja v svojem, kakor v imenu vseh sorodnikov in znancev žalostno vest, da je njen soprog, gospod

Anton Močnik

trgovec in hišni posestnik

v torek dne 22. aprila ob 1/4. uri popoldne po dolgotrajni mučni bolezni, katero si je nakopal v vojni, previden s svetotajstvi za umirajoče, v 37. letu starosti mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb blagega pokojnika se vrši v petek dne 25. aprila ob 1/4. uri popoldne iz hiše žalosti v Zavodni št. 89 na okoliško pokopališče, kjer se zemeljski ostanki položijo v rodbinski grob k večnemu počitku.

Sv. maša zadušnica se bo brala v soboto dne 26. aprila ob 7. uri zjutraj v žalobni kapeli v cerkvi sv. Danijela.

V Celju, dne 22. aprila 1924.

2009

Dr. Aleksander Aranitski javlja v svojem kakor tudi v imenu njenih staršev Matilde in Vinko Majdiča, ter bratov in sester Vinko, Demeter, Kornelji, Marica, Saša, Vera, Ema, Zdena, Mira, Zora, Lea tužno vest, da mu je ljubljena in nepozabna soproga, hčerka, sestra itd., gospa

Tilka Aranitski, roj. Majdič

po dolgi in težki bolezni, danes dne 23. aprila 1924 v 27. letu starosti, prejevši sv. zakramente, blago v Gospodu zaspala.

Zemeljski ostanki premilo pokojnice se dvignejo v petek dne 25. aprila 1924 ob 5. uri popoldne iz mrtvašnice na Mirogoju ter shranijo v posebni grobnici k večnemu počitku.

Zadušnice za milo nam pokojnico se bodo brale dne 29. aprila ob pol 8. uri zjutraj v župni cerkvi sv. Marka v Zagrebu ter dne 30. aprila v župni cerkvi v Kranju.

V Zagrebu, dne 23. aprila 1924.

2028/a

V svojem imenu in v imenu vseh sorodnikov naznanjam prijateljem in znancem prežalostno vest, da je moj srčno ljubljani soprog, oziroma predobri oče, stari oče, tati, brat, svak in stric, gospod

Friderik Košir

magistratni odlojal v pok. in posestnik

danes ob petih popoldne po daljšem bolehanju, previden s sv. zakramenti, v 65. letu starosti, izdihnil svojo blago dušo.

Pogreb dragega pokojnika bo v petek dne 25. aprila ob štirih popoldne iz hiše žalosti, Pred Purlami št. 23, na pokopališče pri Sv. Križu.

Blagega pokojnika priporočamo v molitev in prijazen spomin.

V Ljubljani, dne 23. aprila 1924.

2022/a

Marija Košir, soproga.

Brez posebnega obvestila.

Potrjeni od neizmerne žalosti javljamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naš iskreno ljubljani brat, stric in svak, gospod

Anton Kerže

učitelj v pokoju

v četrtek ob eni zjutraj za vedno zatisnil oči.

Pogreb nepozabnega pokojnika se vrši v petek dne 25. aprila 1924 ob 4. uri popoldne iz mrtvašnice državne javne bolnice v Ljubljani na pokopališče k Sv. Križu.

Bodi mu ohranjen blag spomin!

Sodražice, dne 24. aprila 1924.

2021/a

Zalujoči ostali.

Ažurira

Toni Jager - Černe
Dvorni trg 1.

Penzija in lotovišča

Grintovec

v gradu Predvor pri Kranju v Sloveniji. Krana solnina lega na vrhovju velikih Alp Grintovec in Stariša. — Odrasle po zdravstvenih dokazih izkazuje. Velike šume, izvrstna prilika za hitro in varno rekonvalescento. Stalne gledališke predstave nove osnovnega gledališkega društva. — Krana kopeli, veliki park, penzije. — Zdravila volite sode. Odrasle preverjena, hrana obilna pri zelo nizkih cenah. — Telefon in pošta v penziji. Vsa leta otvarjena. Pijavice za roditelje penzije.

439/a

Najceneje CEMENT

Prima Portland

Trboveljski in Dalmatinski dobavlja

v poljubnih množinah. V zalogi tudi apno.

Naročila sprejema:

H. Petrič,

Gospodarska cesta 16/1.

III. Telefon 343. 466/a

Čitajte pesniški zbirki

Fr. Zbašnik

PESMI

Ves. 21 Din, broš. 15 Din,

pošt. 1-50 Din

A. Debejak

Solnce

in sence

Ves. 15 Din, broš. 8 Din,

pošt. 1-35 Din

Naročite pri

Tiskovni zadrugi

v Ljubljani

SINGER ŠIVALNI STROJI so na vsem svetu poznani kot najboljši

Singer šivalni stroji, Bourne & Co., New York 709/a Prodaja na obroke
Ljubljana, Selenburgova ul. 3

Centrala za SHS:

Zagreb

Maruličeva ul. 5

Zastopstva v vseh mestih